

Päiväys
29.5.2024

Diaarinumerot
20234/03.04.04.04.19/2021
20244/03.04.04.04.19/2021
20267/03.04.04.04.19/2021
20270/03.04.04.04.19/2021
20281/03.04.04.04.19/2021
20282/03.04.04.04.19/2021
20284/03.04.04.04.19/2021
20288/03.04.04.04.19/2021
20296/03.04.04.04.19/2021
20300/03.04.04.04.19/2021

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

29.5.2024

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **5.6.2024**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 29.5.2024 nro 695/2024, valitus ympäristölupa-asiassa. Heinä-Vaajersuon turvetuotantoalueen ympäristölupa, Miehikkälä.

Luvan hakija

Neova Oy (aiemmin Vapo Oy)

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **29.5.2024 – 5.7.2024** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallintooikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **5.7.2024**.

29.05.2024

Dnrot

20234/03.04.04.04.19/2021
20244/03.04.04.04.19/2021
20267/03.04.04.04.19/2021
20270/03.04.04.04.19/2021
20281/03.04.04.04.19/2021
20282/03.04.04.04.19/2021
20284/03.04.04.04.19/2021
20288/03.04.04.04.19/2021
20296/03.04.04.04.19/2021
20300/03.04.04.04.19/2021

Asia

Valitukset ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat

1. Haminan kaupungin lupavaliokunta
2. Suur-Miehikkälän Osakaskunta
3. [REDACTED]
4. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
5. Haminan-Virolahden kalatalousalue
6. Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto ry, Virojoen osakaskunta, Hellä-Hämeenkylässä osakaskunta ja Pyterlahden osakaskunta
7. Neova Oy (aiemmin Vapo Oy)
8. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen
9. Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry
10. [REDACTED]

Luvan hakija

Neova Oy (aiemmin Vapo Oy)

Päätös, josta valitetaan

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 28.1.2021 nro 30/2021

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen siltä osin kuin se on koskenut turvetuotantoa Vaajersuolla 13,5 ha:n kokoisella lohkollla 1 ja siihen liittyvillä 1,5 ha:n auma-alueilla.

Aluehallintovirasto on myöntänyt Vapo Oy:lle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan Heinäsuon turvetuotantoon (lohkot 2 ja 3) Miehkälän kunnassa Vuolteenojan valuma-alueella siten, että vedet johdetaan Ouniojoen valuma-alueelle. Lupa on myönnetty hakemukseen liitetyn suunnitelman ja sen täydennysten mukaisesti ja muutoin kuin lupamääräyksistä käy ilmi, kuitenkin siten muutettuna, että tuotantoaluetta on sen kaakkoisosassa supistettu lupamääräyksessä 1 esitetyllä tavalla. Tuotantoalueen pinta-ala auma-alueineen on noin 39 ha.

Aluehallintovirasto on myöntänyt oikeuden johtaa kuivatusvesiä kiinteistöjen [REDACTED] ja [REDACTED] alueilla sijaitsevaan ojaan.

Päätös sisältää lupamääräykset 1–18, joista lupamääräykset 2–3 kuuluvat seuraavasti:

Lupamääräykset Heinäsuon osalta (lohkot 2 ja 3)

Päästöt vesiin

2. Turvetuotantoalueen vedet on johdettava hakemuksen liitteenä 2 olevan ”Heinä-Vaajersuo laskuoja” -kartan mukaisesti vesienkäsittelyrakenteiden jälkeen laskuojan kautta Ounionjokeen.

3. Tuotantoalueen vedet on johdettava hakijan vastineen yhteydessä toimitetun 18.10.2019 päivätyn tuotantoaluesuunnitelmakartan L5223L (mittakaava 1:10 000) mukaisesti sarkaojarakenteiden, virtausta säättävien patojen ja laskeutusaltaiden kautta sekä käsiteltävä ympärivuotisesti pintavalutuskentällä sekä muutoin hakemussuunnitelmasta ilmenevällä tavalla, kuitenkin alueen kaakkoisosassa olevaa pohjavesialuetta vasten olevalla alueella kuten päätöksen liitteenä 2 olevasta tuotantoaluepiirustuksesta käy ilmi.

Pintavalutuskentällä olevat ojat on tukittava siten, että oikovirtaukset estetään ja vesi saadaan jakautumaan tasaisesti koko kentälle. Pintavalutuskenttä on rakennettava siten, että töiden haitalliset vaikutukset vesistöön jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Pintavalutuskenttää rakennettaessa ei saa tarpeettomasti vahingoittaa alueen kasvillisuutta. Reikäputkien yksityiskohtaisessa sijoittamisessa on hyödynnettävä alueelta mittauksin hankittavaa tarkkaa korkeustietoa. Reikäputkien paikkoja on tarvittaessa muutettava.

Sarkaojien päissä on oltava lietsyvennys, lietteenpidätin ja päisteputket. Kokoojaojiin on rakennettava virtausta säätelevät padot. Laskeutusaltaissa on oltava pintapuomit ja purkupään virtaamaa padottava rakenne. Laskeutusaltaiden ja pintavalutuskenttien on oltava mitoitusohjeiden mukaisia.

Auma-alueiden ja ojien välissä on oltava suojakaista, joka estää turpeen joutumisen ojiin.

Tuotantoalueen ulkopuoliset valumavedet on johdettava tuotantoalueen ja vesienkäsittelyrakenteiden ohitse eristysojissa, joissa on oltava lietsyvennykset. Eristysojia kaivettaessa on käytettävä kaivukatkoja ja vedet on johdettava pintavaluntana vesistöön, jos se on mahdollista.

--

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään muun ohella seuraavasti:

Hakemuksen hylkääminen Vaajersuon (lohko 1) osalta

Vaajersuon luonnontilaisuuden arviointiperusteet

Suoaltaan rajaus

Yleisellä tasolla Suomesta puuttuvat soiden rajauksen toteuttamisesta yhteisesti sovitut rajausohjeet ja yksimieliset, kaikkien hyväksymät periaatteet soiden rajaamiseksi. Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) selvitysmenetyksessä luonnontilaisuusluokkamäärityksissä soita käsitellään kokonaisuuksina eli turvealtaina.

Heinä-Vaajersuolla luokittelussa GTK on käyttänyt olemassa olevaa aineistoa, kuten alustavaa luonnontilaisuusluokitusta vuodelta 2015 ja vuonna 1973 kerättyä maastotutkimusaineistoa. Alueelle on keväällä 2018 tehty maastokäynti ojitustilanteen toteuttamiseksi. Heinä-Vaajersuon alue on määritetty 121 ha:n kokoiseksi yhtenäiseksi suoaltaaksi kuitenkin siten, että kaakossa suoaltaasta on rajattu pois Kapulasillalta kaakkoon sijoittuva suon osa. Tilaajan rajaama alue Heinä-Vaajersuosta on hieman alle puolet GTK:n rajaamasta suoaltaasta.

Maakuntakaavaselvityksissä Heinä-Vaajersuon alue (nimellä Vaajersuo-Suurisuo) on rajattu osittain toisin kuin hakijan esittämässä GTK:n tekemässä selvityksessä. Siinä hankkeen koillisosa Vaajersuosta ei ole rajauksen piirissä, kun taas Heinäsuon kaakkoinen osa kuuluu alueeseen.

Luonnontilaisuusluokka

GTK:n vuonna 2018 tekemän luonnontilaisuusluokituksen mukaan Heinä-Vaajersuon luonnontilaisuusluokka on 2. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että Vaajersuon lähes luonnontilaisen, ojitamattoman eteläosan laajuuden vuoksi suokokonaisuuden tulisi olla luonnontilaisuusluokassa 3. Maakuntakaavan tulee edistää valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita ja luonnontilaisuusluokan 3 suota ei maakuntakaavoissa ole osoitettu turpeenottoon soveltuvaksi alueeksi. Vaajersuo on Kymenlaakson liiton maakuntakaavan turvetuotantoalueiden vuoden 2008 inventoinnissa todettu luonnonarvoiltaan niin arvokkaaksi, että sitä ei ole sisällytetty maakuntakaavan turvetuotantoalueeseen EOt, vaikka viereinen Heinäsuon alue on saanut tuon merkinnän. Maakuntakaavan laatimisoheessa vuodelta 2015 kiinnitetään huomiota soiden erityisiin luontoarvoihin, joita Vaajersuon alueella on teetetyksen perusteella useita.

Soiden luokittelu perustuu suon vesitalouden luonnontilaisuuteen ja muuttuneisuuteen. Luonnontilaisuusluokkamäärityksissä suon rajauksen määrittelyllä on suuri merkitys. Luonnontilaisuusluokat ovat osin keinotekoisia rajauksia, eikä kaikkia soita voida sijoittaa yhteen tiettyyn luokkaan. Heinä-Vaajersuon kasvillisuudessa, ojituksessa ja vesitaloudessa on piirteitä useasta luokasta ja se sijoittuu kahden luokan väliselle rajapinnalle. Jos Vaajersuota ja Heinäsuota tarkastelee omina suoaltanaan, on tilanne selkeämpi.

Ojitus

Heinäsuu on suo-ojituksen seurauksena muuttunut puustoiseksi, luontotyyppiltään lähinnä turvekankaaksi luokiteltavaksi alueeksi. Vesitaloudeltaan kuivuneella puustoisella muuttumatyyppillä on nykyisin muun muassa pitkälle muuttunutta tupasvilla- ja isovarpurämettä.

Vaajersuo on eteläosaan tehtyjen muutaman kuivatusojan sekä ympäröivän alueen kuivatusojituksesta huolimatta edelleen luonnontilaisen kaltainen, vaikkakin alueella on viitteitä epäedullisista kosteusolosuhteiden muutoksista. Keskellä kulkevan, osin umpeenkasvaneen ojan päättyessä Vaajersuo muuttuu selvitysalueen pohjoispuolella vielä luonnontilaisemmaksi. Hakijan toimittamissa selvityksissä todetaan, että Vaajersuon pohjoisosassa ojien vaikutus on jäänyt melko vähäiseksi ja ojat ovat osin umpeutuneet. Maakuntakaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä todetaan, että Vaajersuon halki kaivettu oja on lähes umpeenkasvanut, eikä sillä ole juurikaan kuivattavaa vaikutusta. Suon ojittamaton reuna länsiosassa antaa lisäarvoa Vaajersuolle.

Ojitusbufferiaineiston perusteella Heinäsuon-Vaajersuon suoaltaan ojitusprosentiksi on saatu noin 85 %. GTK:n selvityksessä on oletettu, että ojituksen vaikutukset ulottuisivat kaikkialla 50 m:n etäisyydelle ojasta. Luonnontilaisuusluokituksessa ei ole määritetty ojittamattoman alueen pinta-alaa.

Luontotyyppit ja lajit

Luontotyyppit

Vaajersuolla on muun muassa oligotrofista lyhytkorsinevaa, lyhytkorsinevarämettä, rahkanevaa ja paikoin piirteitä keidäsrameesta. Lyhytkorsirämeet ja minerotrofiset lyhytkorsinevat on luokiteltu Etelä-Suomessa vaarantuneiksi (VU) suoluontotyypeiksi ja keidäsrameet silmälläpidettäväksi (NT). Heinä-Vaajersuon suoyhdistymätyyppi on keidassuo, viettokeidas. Viettokeitaat on Etelä-Suomessa ja koko Suomessa luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Uhanalaisuusluokitukset nostavat Vaajersuon merkitystä.

Pesimälinnusto

Vaajersuon suoallas on arvioitu arvokkaaksi lintualueeksi ja eteläisen sijaintinsa johdosta jopa alueellisesti merkittäväksi suolajien pesimäpaikaksi. Valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja ei havaittu, mutta Vaajersuon puolella esiintyi linnustonselvityksen teon aikaan valtakunnallisesti silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu niittykirvinen (*Anthus pratensis*). Vuoden 2019 uhanalaisuusluokituksessa lajin kanta on katsottu elinvoimaiseksi (LC). Samalla alueella esiintyneen valkoviklon (*Tringa nebularia*) kanta on

selvityksen teon aikaan luokiteltu elinvoimaiseksi, mutta vuoden 2019 uhanalaisuusluokituksessa nykyinen luokitus on valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT). Heinä-Vaajersuon alueella esiintyviä alueellisesti merkittäviä lajeja ovat teeri (*Lyrurus tetrax*, LC), leppälintu (*Phoenicurus*, LC), metso (*Tetrao urogallus*, LC), kapustarinta (*Pluvialis apricaria*, LC) ja palokärki (*Dryocopus martius*, LC). Teeri ja leppälintu ovat Suomen erityisvastuulajeja.

Alle 3 km:n etäisyydellä Vaajersuosta sijaitsee soidensuojeluohjelmaan kuuluva Läsönsuo, joka on osa muun muassa Kymenlaakson 2040 - maakuntakaavaan merkittyä Läsönsuo-Suurisuon aluetta. Suuriso on keidassuo. Suurelta osin luonnontilaisena säilynyt Suuriso kuuluu Natura 2000 -verkostoon muun muassa linnustollisten arvojensa vuoksi. Noin 2 km:n etäisyydellä Suurisuosta sijaitsee Savansuo. 10 km:n sisällä Vaajersuosta Savansuolle on kaakkois-pohjoissuunnassa kolme laajempaa suokokonaisuutta. Muutokset linnustossa voivat heijastua suoverkostossa laajemmin.

Perhoset

Vaajersuolla esiintyy luonnonsuojelulaissa erityisesti suojeltavaksi lajiksi luokiteltu vaarantunut (VU) suoventokas (*Nola karelica*), jonka elinkierto on kokonaisuudessaan sidonnainen suoympäristöön. Laji on luokiteltu kansainvälisen luonnonsuojelujärjestön (IUCN) kriteeristön mukaisesti Suomessa erittäin uhanalaiseksi ja muun muassa Kaakkois-Suomessa sen esiintymispaikkoja on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon ja erilaisiin luonnonsuojelualueisiin. Suoventokas on esiintymisvuosiltaan ailahtelevainen, hämärä- ja yöaikaan lentävä laji, jonka yksilömäärät vaihtelevat suuresti vuosittain. Havaitut yksilömäärät ovat yleensä pieniä, yhdestä muutamiin yksilöihin. Lajin toukkakehitys on pitkä ja yksilöiden aktiivisuus vaihtelee ennustamattomasti iltojen välillä. Lajille voi olla kasvistollisesti sopivaa elinympäristöä suolla laajalti, mutta lajia havaitaan vain vuosittain vaihdellen vain rajallisella, usein muutaman hehtaarin alueella. Vaajersuolla esiintyvistä suotyypeistä lajille luonteenomaisiksi mainittuja ovat ainakin lyhytkorsinevat, lyhytkorsirämeet ja keidasrämeet. Lajin elinkierrolle tarpeellista suokukkaa ja suomuurainta esiintyy väli- ja mätäspinoilla suhteellisen laajasti. Jo hakijan teettämässä Kaakkois-Suomen kattavassa esiintymisselvityksessä Vaajersuo oli tunnistettu lajin potentiaaliseksi esiintymisalueeksi. Lajin oikullinen käyttäytyminen vaikeuttaa luottavan esiintymiskuvan selkeytymistä. Vaajersuolta havaittiin vain yksi yksilö ja paikallispopulaatio arvioitiin harvalukuiseksi. Lajin esiintymistä Vaajersuolla ei yhden kauden kattavan selvityksen perusteella voida jättää huomiotta. Suoventokas jää yksittäisillä tai harvoilla käynneillä helposti havaitsematta, vaikka kanta olisi elinvoimainenkin, koska aikuisten aktiivisuus vaihtelee illasta toiseen ja esiintyminen tapaa rajoittua pienelle alueella näennäisestä elinympäristön runsaudesta huolimatta.

Vaajersuolla esiintyy myös vaarantunut kihokkisulkanen (*Buckleria paludum*). Aikuisten piilottelevan elintavan seurauksena lajia ei ole helppo havaita. Lajin ravintokasvin, kihokin, runsaus yhdessä tehtyihin löytöihin viittaa elinvoimaiseen populaatioon.

Perhoslajiston alueellisesti edustavaa laatua korostavat Vaajersuolla esiintyvät silmälläpidettävät suoperhoslajit rämevihersiipi (*Rhagades pruni*), suoamukääriäinen (*Clepsidius pallidana*), tikku-ukkopussikas (*Pachytelia villosella*), vihermittari (*Thalera fimbrialis*) ja myös vuonna 2015 alueelta havaittu pikkutupsukas (*Orgyia antiquoides*). Rämevihersiipi, pikkutupsukas ja vihermittari suosivat joko puhtaita rämeitä tai rämevaltaisia yhdistelmätyyppejä. Suoamukääriäinen suosii tyypillisesti nevojen laiteiden yhdistelmätyyppejä. Ensisijaisen elinympäristön rakenteellisten ominaisuuksien mukaisesti havainnot painottuivat jänteiden (räme) ja kuljujen (neva) pirstomalle alueelle. Tikku-ukkopussikas ei suosi erityisiä suotyyppejä.

Maakuntakaava

Kymenlaakson Maaseutu ja luonto- sekä energiamaakuntakaavassa Heinäsuo on osoitettu turvetuotantoon soveltuvaksi, luonnontilaltaan pitkälle muuttuneeksi turvealueeksi (EOt), jonka ottotoiminnan edellytykset on selvitetty.

Vaajersuota ei ole sisällytetty maakuntakaavan turvetuotantoalueeseen EOt. Maakuntakaavan tausta-aineistojen luontoselvityksissä on todettu, että Vaajersuon alue tulee jättää turvetuotannon ja ojitusten ulkopuolelle uhanalaisten luontotyyppien sekä alueella tehtyjen lintuhavaintojen pohjalta. Alueelta löytyy myös metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toteaa lausunnossaan, ettei lupaa turvetuotantoon tule myöntää ainakaan maakuntakaavan EOt alueeseen kuulumattomalle, lähes luonnontilaiselle Vaajersuolle.

Vaajersuon (lohko 1) hakemuksen hylkäämisen perustelut

Suoallas

Aluehallintovirasto on katsonut, että Vaajersuo muodostaa oman, Heinäsuo ja Vaajersuon yhtymäkohdassa sijaitsevan Kuivassaaren kohdalta rajautuvan suoaltaan. Heinäsaari muodostaa vastaavasti oman suoaltaansa. Altaat jakaantuvat luontevasti suokokonaisuuden kapeimmassa kohdassa (noin 150 m) suunnilleen valuma-aluejaon mukaisesti. Vaajersuo kuuluu länsiosaltaan (hakemuksen mukainen tuotantoalue) Ouniojoen valuma-alueeseen (11.007), kun taas Heinäsuo kuuluu Vuolteenjoen valuma-alueeseen (10.004). Nykyinen ojitus jakaa valuma-alueet täsmällisesti suoaltaiden välisessä kapeimmassa kohdassa.

Luonnontilaisuusluokka

--

Vaajersuon altaan pinta-ala on noin 58 ha ja ojittamattoman alueen pinta-ala siitä noin 30 ha. GTK:n luonnontilaisuusluokitusta koskevassa selostuksessa on oletettu, että ojituksen vaikutukset ulottuisivat kaikkialla 50 m:n etäisyydelle ojasta. Aluehallintovirasto on katsonut, ettei näin suurta vaikutusta kuitenkaan ole, kun huomioon otetaan selvityksissä esitetty ojien umpeenkasvaminen sekä se, että kyseessä on keidassuo, jossa ojitus ei vaikuta herkästi ojittamattoman alueen vesitalouteen.

Ympäristöministeriön oppaan ”Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa” (Suomen ympäristö 7/2015) ja soidensuojelun täydentämiseksi annetun soidensuojelutyöryhmän ehdotuksen mukaan soiden luonnontilaisuuteen vaikuttavien uusien hankkeiden toteuttamisedellytyksiä arvioitaessa tulee suoluonnon suojelutilannetta ja ojitetujen soiden osuutta suoalasta tarkastella seutukunnittain. Ojitustilanne on luonnontilaisuusluokitusta täydentävä yleisen luonnonarvon tekijä. Miehikkälän kunta kuuluu Kotkan-Haminan seutukuntaan, jossa ojitetujen soiden osuus on 77 % seutukunnan suoalasta. Seutukunnan ojitusasteen perusteella Heinä-Vaajersuon yleiseen luonnonarvoon lisätään +. Vaajersuon sijainti nostaa sen arvoa.

Vaajersuon rajaaminen ja tarkastelu omana suoaltaanaan edellä kuvatun mukaisesti sekä seutukunnan ojitustilanne ja Vaajersuon ojitustilanne huomioon ottaen on Vaajersuon luonnontilaisuusluokka 3. Näin ollen ympäristönsuojelulain 13 § tulee sovellettavaksi.

Luonnonarvot

--

Vaajersuolla on koko maassa ja Etelä-Suomessa vaarantuneita ja silmällä pidettäviä suoluontotyyppejä. Lyhytkorsirämeet ja minerotrofiset lyhytkorsinevat on luokiteltu Etelä-Suomessa vaarantuneiksi (VU) suoluontotyypeiksi ja keidäsrämeet silmälläpidettäväksi (NT). Heinä-Vaajersuon suoyhdistymätyyppi on keidassuo, viettokeidas. Viettokeitaat on Etelä-Suomessa ja koko Suomessa luokiteltu vaarantuneeksi (VU).

Suo on myös arvioitu arvokkaaksi lintualueeksi ja eteläisen sijaintinsa johdosta jopa alueellisesti merkittäväksi suolajien pesimäpaikaksi. Vaajersuolla tavatuista suolajeista valkoviklon kanta on vuoden 2019 uhanalaisuusluokituksessa valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT).

Perhosista Vaajersuolla esiintyy Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnissa 2019 vaarantuneeksi (VU) luokitellut suovenhokas ja kihokkisulkanen. Suoventhokas on myös luokiteltu luonnonsuojelulaissa erityisesti suojeltavaksi

lajiksi. Edelleen Vaajersuon perhoslajistossa on ainakin viisi silmällä pidettävää suolajia.

Yhteenveto

Suoelinympäristöjen määrän vähenemisen ja laadun heikentymisen lisäksi suoelinympäristöjen pirstoutuminen on lisääntynyt. Pirstoutuminen merkitsee muun muassa jäljellä olevien, suolajeille sopivien elinympäristöjen välisten etäisyyksien kasvamista. Soiden perhoslajiston sekä muun eliöstön säilymisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että lajeille taataan riittävästi luonnontilaisia elinympäristöjä riittävän lähellä toisiaan, jotta lajin leviäminen ja lajiston monimuotoisuus säilyvät. Vaajersuon arvoa lisääkin sen sijainti lähellä muita luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia soita.

Noin 4 km Vaajersuolta kaakkoon sijaitsee Suurisuon Natura-alue (FI0414005). Näiden välissä on lisäksi Läsönsuo (noin 2,5 km), joka kuuluu soidensuojeluohjelmaan (SSO050143) ja Vaajersuolta etelään sijaitsee myös pääosin ojittamaton Kotasuo (noin 2,3 km). Vaajersuon ojittamattomalta osalta koilliseen noin 1,7 km:n päässä sijaitsee lisäksi Suuri Aittosuo, joka on myös pääosin ojittamaton. Yhdessä nämä suot muodostavat laajan kokonaisuuden, joka on suolajiston säilymisen ja leviämisen osalta tärkeä.

Vaajersuon kasvillisuudessa on tapahtunut muutoksia, mutta tehdyt ojitukset eivät saatujen selvitysten perusteella ole kauttaaltaan tai peruuttamattomasti muuttaneet suon kasvillisuutta tai vesitaloutta. Ojitukset eivät ole estäneet suon hydrologisia yhteyksiä suon ja sen ympäristön välillä. Suolta löytyy edelleen kasvillisuudeltaan ja vesitaloudeltaan muuttumattomia osia. Myös luontotyypit ja suolajisto ilmentävät ojituksista johtuvien muutosten vähäisyyttä. Yli puolet Vaajersuon suoaltaan pinta-alasta on ojittamatonta.

Vaajersuon ottamisesta turvetuotantoon arvioidaan aiheutuvan ympäristönsuojelulain (527/2014) 13 §:n mukaista alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Alueen luonnonarvon arvioinnissa on edellä kuvatulla tavalla otettu huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien ja suoluontotyyppien uhanalaisuus, esiintymän merkittävyys sekä suon luonnontilaisuus.

Hakemuksessa tarkoitettu turvetuotanto Vaajersuolla merkitsisi toiminta-alueen fyysistä muuttamista tavalla, joka aiheuttaisi alueellisesti merkittävien luonnonarvojen turmeltumista. Edellä mainittujen seikkojen perusteella turvetuotantoa ei voida sijoittaa lupahakemuksessa suunnitellulle Vaajersuon alueelle.

Perustelut luvan myöntämiselle Heinäsuon (lohkot 2 ja 3) osalta

Heinäsuon turvetuotantoalue on uusi tuotantoalue, joka on kokonaan jo aiemmin ojitettu. Alueen luonnontila on ojitusten vuoksi merkittävästi

muuttunut eikä lupaharkinnassa ole ollut tarpeen soveltaa turvetuotannon sijoittamista koskevia ympäristönsuojelulain 13 §:ää. Tuotantoalueella tai toiminnan vaikutusalueella ei ole luonnonsuojelulain perusteella erityistä suojelumerkitystä omaavia lajeja tai luontotyypppejä. Toiminnasta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Hankealueen pintavalutuskenttä sijaitsee Vaajersuolla, jonka osalta hakemus on turvetuotannon osalta ympäristönsuojelulain 13 §:n nojalla hylätty. Pintavalutuskenttä ei kuitenkaan muuta alueen luonnontilaa siten, että siitä aiheutuisi luvan myöntämisen este.

--

Kun otetaan huomioon Heinäsuon ja sen ympäristön tila ja käyttö, turvetuotannosta tämän lupapäätöksen mukaisesti toteutettuna ei yksin tai yhdessä muiden toimintojen kanssa aiheudu luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista tai yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista eikä eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. *Haminan kaupungin lupavaliokunnan* on katsottava vaatineen aluehallintoviraston päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa turvetuotantoon ja ympäristölupahakemuksen hylkäämistä siltä osin.

Perusteluina muutoksenhakija on esittänyt muun ohella seuraavaa:

Turvetuotanto tulisi kohdentaa luokkien 0–1 soille, Heinä-Vaajersuon luonnontilaisuusluokka on hakijan mukaan 2. Sittenmin ELY-keskus on todennut lausunnossaan, että suokokonaisuuden luonnontilaisuusluokka olisi 3. Uusi turvetuotanto tulee ohjata jo ojitetuille tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille alueille niin, että turvetuotannosta on mahdollisimman vähän haittaa vesien tilalle, pohjavesille sekä luonnon monimuotoisuudelle. Geologian tutkimuskeskuksen luonnontilaisuusmäärittelyissä soita käsitellään kokonaisuuksina. Tässä tapauksessa Heinä-Vaajersuo nähdään yhtenä kokonaisuutena. Heinäsuon on Vaajersuon välittömässä yhteydessä ja on vaikea uskoa, ettei turvetuotanto Heinäsuolla vaikuttaisi Vaajersuon luontoarvoihin tai vesitalouteen negatiivisesti, etenkin kun tuotantoalueen pintavalutuskenttä on edelleen osoitettu Vaajersuon alueelle. Turvetuotannosta on alueella selkeästi haittaa muun muassa vesistöille, potentiaalisesti riskiä pohjavesille ja luonnon

monimuotoisuudelle, eikä suokokonaisuuden luonnontilaisuusluokka viittaa siihen, että suoalue olisi kokonaisuutena tarkastellen merkittävästi muuttunut. Alue ei ole hyvä sijoituspaikka turvetuotannolle.

Uuden turvetuotantoalueen perustaminen on ristiriidassa Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman sekä Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen ja Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmien kanssa. Vesienhoitosuunnitelmissa ja vesienhoidon toimenpideohjelmassa tavoitteeksi on asetettu kuormituksen pienentäminen. Turvetuotannon on arvioitu lisäävän sekä typpi- että fosforipäästöjä purkuvesistöihin. Tuotantoalueen kuntoonpanovaiheen vuosittaiset kiintoainepäästöt on arvioitu uuden tuotantoalan mukaisesti hakemuksessa noin kaksinkertaisiksi, fosforipäästöt kuudenkertaisiksi ja typpipäästöt 2,6-kertaisiksi verrattuna suon nykytilanteeseen. Tuotantovaiheen kiintoainepäästöt on arvioitu 1,4-kertaisiksi, fosforipäästöt 2,4-kertaisiksi ja typpipäästöt 1,9-kertaisiksi nykytilanteeseen verrattuna.

Purkuvesistöön kuuluvan Ouniojoen ekologinen tila on määritetty hyväksi. Turvetuotantoa ei pidä sijoittaa vesienhoidon toimenpideohjelman mukaan herkimpien erinomaisessa tai hyvässä tilassa olevien vesistöjen valuma-alueille, mikäli vesistövaikutuksia ei voida nykyisin menetelmin estää.

Virojoki, johon Ouniojoki laskee, on määritetty ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi. Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman mukaan hyvää huonommassa tilassa olevien vesimuodostumien tilan kohentumiseen tarvitaan toimenpiteitä hajakuormituksen vähentämiseksi maa- ja metsätaloudessa (mukaan lukien turvetuotanto) sekä haja-asutuksessa. Fosforikuormitusta tulisi vähentää lähes kaikissa ekologiselta tilaltaan alle hyvään tilaan luokitelluissa pintavesimuodostumissa. Lisäksi typpikuormituksen vähentäminen on hyvin tarpeellista Suomenlahden kannalta. Turvetuotannon aloittaminen alueella päinvastoin lisää Virojoen kuormitusta.

Turvetuotannon kiintoainekuormitus voi aiheuttaa alapuolisissa vesissä kalojen kutupaikkojen liettymistä ja muita eliöstön elinympäristön muutoksia. Myös kalojen ravintona toimivassa pohjaeläimistöissä voi tapahtua haitallisia muutoksia. Muutokset veden laadussa ja pohjan tilassa ovat epäedullisia erityisesti lohikaloille. Vaikutukset ovat selvimmät pienissä vesistöissä, esimerkiksi latvapuroissa ja sivujoissa, jotka voivat olla purotaimenen ja harjuksen tärkeitä elinympäristöjä. Vaikutukset kohdistuvat myös nahkiaisiin ja rapuihin. Virojoessa esiintyy nykyisin muun muassa vaellussiika ja taimen. Kantturakosken alapuolelle laskevassa Saarasjärvenojassa on harvinainen alkuperäinen purotaimenkanta. Kantturakosken voimalalla on velvoite rakentaa kalaporras, joten jatkossa voimala ei ole enää vaelluseste, ja kalat pääsevät nousemaan myös Kantturankosken ja Pitkänkosken väliselle osuudelle, jossa on niille sopivia lisääntymisalueita.

Vesienhoitosuunnitelmissa on nostettu esiin valuma-aluekohtainen suunnittelu turvetuotannon sijainninhjauksessa. Luvitusta ja valvontaa kehitetään siihen suuntaan, että arvioidaan ja seurataan kuormituksen merkitystä, eikä ainoastaan puhdistustehoa. Uusien turvetuotantoalueiden sijoittamisen suunnittelussa otetaan huomioon valuma-alueen kuormitus sekä alapuolisen vesistön tila ja herkkyys aiheutuvalle lisäkuormitukselle. Arvioitaessa kyseisen turvetuotantoalueen aiheuttamaa riskiä Ounionjoen ja Virojoen hyvän tilan tavoitteille ja vaelluskalakannoille on huomioitava valuma-alueen kuormitus sekä vesistöjen ominaispiirteet kokonaisuutena. Etenkin Virojoki on jo entuudestaan ihmistoiminnan voimakkaasti kuormittama, eikä valuma-alueelle voida enää lisätä merkittäviä pistekuormituksen lähteitä ilman, että veden laatu heikkenee ja hyvän tilan saavuttamisen tavoite vuoteen 2027 mennessä vaarantuu entisestään.

Toimenpideohjelman mukaan pohjavesialueisiin rajoittuva tai niiden lähellä tapahtuva turvetuotanto voi heikentää pohjavesialueiden vedenlaatua ja alentaa pohjavedenkorkeutta. Myös kaukana pohjavesialueista sijaitsevat turvetuotantoalueet voivat vaikuttaa kaivoihin ja lähteisiin. (Ympäristöministeriö 2015).

Vesienhoitolain mukaan vesien hyvää ekologista tilaa tai sen saavuttamista ei saa vaarantaa. Tuotantoalueen vesien johtaminen Ounionjoen valuma-alueelle Ounionjoen ja Virojoen vesistöihin vaarantaa vesien hyvän ekologisen tilan tavoitteen. Ympäristönsuojelulaissa edellytetään, että valtioneuvoston hyväksymä vesienhoitosuunnitelma on otettava lupaharkinnassa huomioon. EU-tuomioistuin on linjannut Weser-tuomiolla (C-461/3), että vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. Suomessakin on tästä linjauksesta jo ennakkotapaus (KHO 2019:166).

Muutoksenhakija on lisäselvityksenä toimittanut Luontoselvitys Kotkansiiven selvityksen Vaajersuo-Suurisuosta (Kymenlaakson maakuntakaavan turvetuotantoalueiden inventoinnit 2008).

2. *Suur-Miehikkälän osakaskunnan* on katsottava vaatineen aluehallintoviraston päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa turvetuotantoon ja hakemuksen hylkäämistä siltä osin. Toissijaisesti muutoksenhakija on vaatinut, että aluehallintoviraston päätöstä muutetaan seuraavasti:

Puhdistustehoa ja päästörajoja tiukennetaan.

Kuntoonpano- ja tuotantovaiheen tarkkailua lisätään siten, että vesinäytteitä otetaan seuraavasti: Kuntoonpanotöiden aikana ja touko-lokakuussa 1 kerta/vk, marras-huhtikuussa (kun töitä ei tehdä) 2 kertaa/kk ja kevättulvan aikana (yleensä 1.3.–30.4.) 2 kertaa/vk. Tuotantovaiheessa huhti-syyskuussa

1 kertaa/vk, loka-maaliskuussa 2 kertaa/kk ja kevättulvan aikana (yleensä 1.3.–30.4.) 2 kertaa/vk.

Kalatalousmaksua korotetaan.

Perusteluinaan muutoksenhakija on esittänyt muun ohella, että Virojoki on alueellisesti ja Etelä-Suomen mittakaavassa merkittävä pieni joki, jolla on paljon potentiaalia. Jokea ollaan kunnostamassa ja elvyttämässä vielä merkittävämmäksi vaelluskalajoeksi. Vapo Oy ei ole hakemuksessaan tuonut julki jo tällä hetkellä joen yläjuoksun erittäin uhanalaista taimen- ja jokirapukantaa. Taimenen hyväksi on jo aiemmin ollut Kaakon jokitalkkarien hanke 2015–2016. Oma patojen yläpuolelle eristyksiin jäänyt taimenkanta (Saarasjärvenojan kannan lisäksi) on lisääntynyt ja levinnyt aina Suur-Miehikkälän kylän koskiosuuksille saakka (Uudensillankoski, Takalan myllykoski ja Alakoski). Kymenlaakson ainoaa alkuperäistä meritaimenkantaa edustavat nämä Virojoelta tavattavat taimenet. Virojoki on myös nostettu esille maa- ja metsätalousministeriön julkaisussa 2019:27 Itämeren meritaimen vesistökohtaiset elvytys- ja hoitosuunnitelmat, jossa jokea käsitellään ja sille annetaan selvät vesistökohtaiset suunnitelmat ja mainitaan alkuperäisen taimenkannat tärkeys.

Jokirapua ollaan siirtämässä yläjuoksulta osakaskunnan voimin alapuolisille koskiosuuksille. Virtavesien kunnostuksia on tarkoitus edistää koko joen matkalla, myös Ounionjoen haaralla taimenkannan vahvistamiseksi. Vapo Oy:n turvetuotantohanke on merkittävä uhka kyseisille ponnistuksille lisääntyvien humus-, ravinne- ja metallipäästöjen vuoksi. Päästöt tukkivat sekä liettävät joen pohjaa ja kumoavat joen tilaa parantavia toimia. Myönnetty ympäristölupa on myös Kaakkois-Suomen vesienhoidon ohjelman vastainen.

Puhdistustehon ja päästörajojen tiukennuksella ehkäistään joen liettymistä ja kalastolle aiheutuvia haittoja sekä joelle aiheutuvia pitkäaikaisvaikutuksia toiminnan jatkuessa vuosikymmeniä.

Kyseisillä mittausmäärillä päästään lähemmäksi todellisia päästöarvoja. Luvanhaltijan on suoritettava mittaukset koko tuotanto- ja jälkitarkkailuajan. Mittausmääriin ei voi hakea lievennyksiä.

Kalatalousmaksu on aiheutuviin haittoihin nähden pieni, jos tuotantoalueen päästöt näivettävät erittäin uhanalaisia taimen- ja jokirapukantoja. Kyseisellä maksumäärällä ei pystytä tekemään kalaston- ja ympäristönhoidollisia toimia, varsinkaan, kun joen taimen- tai jokirapukantaa ei ole viljelyksessä ja menetettynä ne olisivat sukupuuttoon kuolleita.

3. [REDACTED] on katsottava vaatineen aluehallintoviraston päätöksen

kumoamista siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa turvetuotantoon ja hakemuksen hylkäämistä siltä osin. Toissijaisesti muutoksenhakija on vaatinut, että aluehallintoviraston päätöstä muutetaan seuraavasti:

Puhdistustehoa ja päästörajoja tiukennetaan.

Kuntoonpano- ja tuotantovaiheen tarkkailua lisätään siten, että vesinäytteitä otetaan seuraavasti: Kuntoonpanotöiden aikana ja touko-lokakuussa 1 kerta/vk, marras-huhtikuussa (kun töitä ei tehdä) 2 kertaa/kk ja kevättulvan aikana (yleensä 1.3.–30.4.) 2 kertaa/vk. Tuotantovaiheessa huhti-syyskuussa 1 kerta/vk, loka-maaliskuussa 2 kertaa/kk ja kevättulvan aikana (yleensä 1.3.–30.4.) 2 kertaa/vk.

Kalatalousmaksua korotetaan.

Perusteluinaan muutoksenhakija on esittänyt muun ohella, että Virojoki on alueellisesti ja Etelä-Suomen mittakaavassa merkittävä pieni joki, jolla on paljon potentiaalia. Jokea ollaan kunnostamassa ja elvyttämässä vielä merkittävämmäksi vaelluskalajoeksi. Vapo Oy ei ole hakemuksessaan tuonut julki jo tällä hetkellä joen yläjuoksun erittäin uhanalaista taimen- ja jokirapukantaa. Taimenen hyväksi on jo aiemmin ollut Kaakon jokitalkkarien hanke 2015–2016. Oma patojen yläpuolelle eristykseen jäänyt taimenkanta (Saarasjärvenojan kannan lisäksi) on lisääntynyt ja levinnyt aina Suur-Miehikkälän kylän koskiosuuksille saakka (Uudensillankoski, Takalan myllykoski ja Alakoski). Kymenlaakson ainoaa alkuperäistä meritaimenkantaa edustavat nämä Virojoelta tavattavat taimenet.

Jokirapua ollaan siirtämässä yläjuoksulta alapuolisille koskiosuuksille. Virtavesien kunnostuksia on tarkoitus edistää koko joen matkalla, myös Ounionjoen haaralla taimenkannan vahvistamiseksi. Vapo Oy:n turvetuotantohanke on merkittävä uhka kyseisille ponnistuksille lisääntyvien humus-, ravinne- ja metallipäästöjen vuoksi. Päästöt tukkivat sekä liettävät joen pohjaa ja kumoavat joen tilaa parantavia toimia. Myönnetty ympäristölupa on Kaakkois-Suomen vesienhoidon ohjelman vastainen.

Puhdistustehon ja päästörajojen tiukentamisella ehkäistään joen liettymistä ja kalastolle aiheutuvia haittoja sekä joelle aiheutuvia pitkäaikaisvaikutuksia toiminnan jatkuessa vuosikymmeniä.

Muutoksenhakijan esittämällä mittausmäärillä päästään lähemmäksi todellisia päästörajoja. Luvanhaltijan on suoritettava mittaukset koko tuotanto- ja jälkitarkkailujan. Mittausmääriin ei voi hakea lievennyksiä.

Kalatalousmaksu on aiheutuviin haittoihin nähden pieni, jos tuotantoalueen päästöt näivettävät erittäin uhanalaisia taimen- ja jokirapukantaa. Kyseisellä maksumäärällä ei pystytä tekemään kalaston- ja ympäristönhoidollisia toimia,

varsinkaan, kun joen taimen- tai jokirapukantaa ei ole viljelyksessä ja menetettynä ne olisivat sukuputtoon kuolleita.

Metsähallitus on käynnistämässä samaan suoketjuun kuuluvan Savansuon entistämishankkeen. Tämän hankkeen tavoite on parantaa Virojokeen tulevan veden laatua. Näiden hankkeiden välille muodostuu suuri ristiriita.

4. *Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja ympäristölupahakemus hylätään.

Muutoksenhakija on esittänyt valituksensa perusteluina lupa-asian käsittelyssä aluehallintovirastolle 29.8.2019 annetun lausunnon sisällön.

Lisäksi ELY-keskus on täydentänyt valitustaan seuraavasti:

Kyseessä on uusi toiminta, jonka yhteydessä tulee huomioida niin sanottu Weser-tuomio (C-461/13), jossa todetaan vesienhoidon ympäristötavoitteiden olevan oikeudellisesti sitovia. Weser-tuomion mukaan lupaa ei tule myöntää hankkeelle, jonka seurauksena pintavesimuodostuman tila voi heikentyä. Lupaa ei tule myöntää myöskään silloin, jos hanke estäisi vesiputedirektiivin (2000/60/EY) tavoitteena olevan hyvän tilan saavuttamisen.

Uusimman, vuoden 2019 ekologisen luokituksen perusteella (vuosien 2012–2017 aineisto) turvetuotantohankkeen purkuvesistönä toimivan ja pieneksi kangasmaiden joeksi tyypitellyn Ounionjoen (11.003_a01) arvioitiin olevan hyvässä ekologisessa tilassa. Käytettävissä olleiden fysikaalis-kemiallisten tulosten perusteella Ounionjoki on merkitty vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen kannalta niin sanotuksi riskivesistöksi eli tilan arvioitiin olevan riskissä heikentyä hyvää huonommaksi ilman valuma-alueella tehtäviä toimenpiteitä.

Kun otetaan huomioon toiminnan pitkäaikaisuus ja epävarmuus liittyen kuormitusarvioihin sekä pintavalutuskenttäkäsittelyssä lisääntyvä veden humuspitoisuus ja mahdollinen pH-arvojen lasku, aiheuttaa toiminta merkittävän riskin vesimuodostumaltaan pienen purkuvesistön tilan heikkenemiselle.

Turvetuotanto toteutuessaan tulee lisäämään etenkin orgaanista kuormitusta, jolla mahdollisesti on liettymisen takia haitallisia biologisia vaikutuksia. Tämä on ristiriidassa Ounionjoen vesienhoidon tavoitteiden kanssa. Kasvava liuenneen orgaanisen aineen määrä ja humuspitoisuus lisäävät vesistöekologisten vaikutusten lisäksi riskiä elohopeapitoisuuksien nousulle kalassa.

Luokituksessa käytettävissä olleen aineiston jälkeen, vuonna 2019 huhtikuussa otetuissa ELY-keskuksen seurantanäytteissä Ounionjoen veden pH oli sekä havaintopaikalla Ounionjoki Marja-Aho 057 että Ounionjoki Valkonen 056

tasolla 5,3, joka viittaa jo tyydyttävään tilaluokkaan (tyydyttävässä luokassa pH-minimin raja-arvo on alle 5,6). Alhainen pH-arvo osoittaa heikentyntä tilaa, jolla voi olla vesibiologisia vaikutuksia. Siksi ekologisessa luokituksessa fysikaalis-kemiallisista laatutekijöistä pH:n minimiarvolla on fosforin ja typen laatutekijöitä painavampi merkitys.

Lupapäätöksen perusteluissa on todettu, ettei turvetuotannon kuivatusvesien johtamisella ole vaikutusta Ounionjoen ekologiseen tilaan ja sen eri laatutekijöihin. Tämä perustelu on kuitenkin hyvin epävarmalla pohjalla, koska biologisista laatutekijöistä ei ole olemassa tutkittua tietoa ja koska fysikaalis-kemiallisista laatutekijöistä tiedot ovat varsin vähäiset.

Uusimmat pH-laatutekijätiedot antavat viitteitä siitä, että Ounionjoen tila on jo nyt pH-laatutekijän takia vaarassa heikentyä tyydyttävään tilaan. Wesertuomion mukaisesti lupaharkinnassa tulee arvioida, aiheuttaako toiminta riskin jollekin ekologisen tilan biologisista mittareista. Ekologista tilaa kuvaavien biologisten laatutekijöiden puuttuminen Ounionjoella ei mahdollista tarkempien arvioiden tekemistä vaikutuksista. Uuden, pitkäaikaisen kuormittavan toiminnan jatkuessa muutokset pienessä vesimuodostumassa voivat helposti olla merkittäviä, mikäli käytettävät vesiensuojelurakenteet osoittautuvat toimimattomiksi.

Hankkeessa suoalueen kuivatusvesien luontaista purkusuuntaa muutetaan toiselle valuma-alueelle ja edelleen toiselle vesienhoitoalueelle: Vuoksen vesienhoitoalueelta Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueelle (hydrologinen muutos).

Virojoella ja sen latvavesillä (mukaan lukien Ounionjoki) on meneillään kalataloudellisia kehittämishankkeita, joilla on selkeä yhteys vesienhoitoon. Vesienhoidon tilatavoitteiden kannalta on oleellista, että uudella kuormittavalla toiminnalla ei vaaranneta hyvän tilan saavuttamista Virojoen alaosalla (11.001_y01) tai aiheuteta riskiä tilan heikkenemiselle joen latva- ja sivuvesillä. Virojoen kalataloudelliset kehittämishankkeet parantavat onnistuessaan Virojoen alaosan ekologisen tilan tyydyttävästä hyvästä kalastoa mittaavien laatutekijöiden kautta.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus on valituksen täydennyksessään todennut muun ohella, että vesienhoidon 2. kautta varten tehdyn, vuosien 2006–2012 aineiston perusteella toteutetun vesistöjen luokittelun perusteella pieneksi kangasmaiden joeksi tyypitelty Ounionjoki oli hyvässä ekologisessa ja kemiallisessa tilassa. Myös 3. suunnittelukautta varten toteutetussa ekologisessa luottelussa (aineisto vuosilta 2012–2018) fysikaalis-kemialliset vedenlaadun laatutekijät ilmensivät pääasiassa Ounionjoen hyvää ekologista tilaa, mutta veden minimi-pH-arvo (pH 5,7) oli varsin alhainen. Epävarmuutta luokittelupäätökseen aiheuttivat myös vähäinen aineisto (tarkastelujaksolla vain kaksi vedenlaadun näytteenottoa: 4.2.2013 ja 3.7.2014) sekä kangasmaiden jokityypiksi varsin korkeat, humuspitoisuutta ilmentävät veden

väri- ja kemiallinen hapenkulutus. Tämän perusteella oli arvioitu, että Ouniojokeen hyvän ekologisen tilan säilyminen on uhattuna ilman toimenpiteitä (riski, että tila heikentyy hyvää huonommaksi vuosien 2022–2027 aikana).

Nykyisessä vesienhoidon seurantaohjelmassa Ouniojoki on kuulunut niiden jokien ryhmään, joita seurataan kuuden vuoden välein ja ainoastaan tavanomaisin vedenlaadun näytteenotoin. Lähtökohtana on ollut, että jokimuodostuma on hyvässä ekologisessa tilassa eikä tilan säilymiselle ole erityisiä uhkatekijöitä. Viimeisimmät seurantaohjelman mukaiset vuoden 2019 tulokset kuitenkin aiheuttivat tarpeen lisänäytteenottoihin ja niin sanotun tutkinnallisen seurannan käynnistämiseen, sillä veden pH-arvo oli joessa keuhkokuumeella vuonna 2019 vesiliösten kannalta jopa kriittisellä tasolla (9.4.2019; pH 5,3), ja kesällä vuonna 2019 muun muassa jokiveden fosfori- ja kiintoainepitoisuus sekä sameus olivat aiemmin havaittuja suurempia ja veden happipitoisuus joessa oli poikkeuksellisen alhainen (2,8–4,9 mg/l).

Happamuusjaksojen ohella toinen huolestuttava tekijä Ouniojokeen vesistöissä on kasvava veden humuspitoisuus, jota kuvaavat muun muassa veden väri- ja kemiallinen hapenkulutus. Ouniojokea selvemmin tämä on havaittavissa Ouniojärven tuloksissa, josta on käytettävissä aineistoa pidemmältä aikajaksolta. Näiden perusteella vuosien 2012–2018 luokitusaineiston perusteella tehty riskiarvio, että hyvän ekologisen tilan säilyminen on uhattuna ilman toimenpiteitä, olisi perusteltu. Ekologisessa luokittelussa käytettävistä biologisista laatu- ja kemiallisista tekijöistä ei Ouniojoelta ole toistaiseksi käytettävissä päällystysliittymiin liittyviä tuloksia eikä myöskään pohjaeläinnäytteenottotuloksia. Oletettavasti päällystysliittymistä laskettavat indeksiarvot kuitenkin nykytilanteessa seuraisivat vedenlaadun perusteella tehtyä arviointia, jossa arviolta erottuisi myös veden ajoittainen happamuus. Pohjaeläimistön kannalta oleellinen tekijä on myös se, että joen nykyinen hydro-morfologinen tila on ekologisen luokittelun yhteydessä arvioitu erinomaiseksi. Ouniojoesta ei ole käytettävissä Luonnonvarakeskuksen kalaston perusteella tekemää tilaluokittelua. Vertailukohtana Ouniojokeen kalataloudelliselle potentiaalille voisi varmaankin pitää Virojoen alaosalle laskevaa Saarasjärvenojan sivuvesistöä, jossa muun muassa ajoittaisista veden alhaisista pH-arvoista huolimatta esiintyy lisääntyvä taimenkanta.

5. *Haminan-Virolahden kalatalousalueen* on katsottava vaatineen aluehallintoviraston päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristöluupa turvetuotantoon ja hakemuksen hylkäämistä siltä osin.

Toissijaisesti muutoksenhakija on vaatinut, että aluehallintoviraston päätöstä muutetaan siten, että luvan hakija veloitetaan huolehtimaan siitä, että kuivatusvesien käsittelyjärjestelmä pysyy jatkuvasti toimintakuntoisena, ja seuraamaan vedenlaatua Virojoen vesistöissä ja Rautalanselällä ELY-keskuksen hyväksymän ohjelman mukaisesti sekä kunnostamaan turvetuotantoaluetta, mikäli tuotanto alueella loppuu. Määrätään asianmukainen

kalataloudellinen toimenpidevelvoite kalakannoille aiheutuvien vahinkojen kompensoimiseksi.

Perusteluina muutoksenhakija on esittänyt seuraavaa:

Heinä-Vaajersuon alue on luonnontilainen ja ojittamaton suoalue, jota ei hallituksen ympäristö- ja ilmastopoliittisten linjausten perusteella enää tule ottaa turvetuotannon käyttöön. Turvetuotannon aloittaminen Heinäsuolla on ristiriidassa Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman sekä aluetta koskevien vesienhoitosuunnitelmien kanssa. Vaikka Vaajersuo on tarkoitettu säilyttämään turvetuotannon vaikutusten ulkopuolella, on Heinäsuon suorassa yhteydessä Vaajersuohon. Turvetuotannon edellyttämä vesien kuivatus Heinäsuolla heikentää myös Vaajersuon luonnontilaa ja vesitaloutta.

Turvetuotanto Heinäsuon alueella vaarantaa alapuolisten vesistöjen tilaa kuormittaen entisestään Virojokea, Rautalanselkää ja tuotantoalueen läheisyydessä sijaitsevia pienvesiä (Kelunen, Korpilampi, Murtosenjärvi). Vesistöjen kuormitus tulee lukuisista pienistä lähteistä. Kuormitusta eri kohteista tulee vähentää eikä lisätä. Turvetuotannolla on osuus Virojoen ja Suomenlahden vesienhoitoon. Tuotannon ensisijaisena purkuvesistönä olevan Ounionjoen ekologinen tila on määritetty hyväksi ja alempana virtaavan Virojoen tila on määritetty tyydyttäväksi. Virojoki on jo nyt erittäin humuspitoinen ja ajoittain varsin hapan.

Virojoki, sen suu ja Rautalanselkä ovat monien lajien kutualueita. Virojokeen nousee siikaa, haukea ja särkikalaja kutemaan. Virojoki on ollut myös merkittävä rapujoki ja sen yläjuoksulla on tavattu myös uhanalaista, alkuperäistä jokirapua. Joella on edelleen paikallinen luontaisesti lisääntyvä taimenkanta. Virojokeen ja sen edustalle istutetaan vaelluskalojen poikasia vuosittain. Turvetuotannon päästöt vesistöön on erittäin suuri riski joen kalastolle ja heikossa tilassa oleville taimen- sekä jokirapukannoille.

Uusien turvetuotantoalueiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon valuma-alueen kokonaiskuormitus, alapuolisen vesistön tila ja alueen herkkyys toiminnasta aiheutuvalle lisäkuormitukselle. Kansallisessa kalatiestrategiassa on todettu, että Virojoella on potentiaalia vaelluskalajokena. Virojoen vesistöalueen turvetuotantomäärää ja kokonaiskuormitusta pitää vähentää voimakkaasti eikä uusia tuotantoalueita tule enää avata.

6. *Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto ry:n asiakumppaneineen* on katsottava vaatineen aluehallintoviraston päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa turvetuotantoon ja hakemuksen hylkäämistä siltä osin.

Toissijaisesti muutoksenhakijat ovat vaatineet, että aluehallintoviraston päätöstä muutetaan siten, että luvan hakija velvoitetaan huolehtimaan siitä, että kuivatusvesien käsittelyjärjestelmä pysyy jatkuvasti toimintakuntoisena, ja

seuraamaan vedenlaatua Virojoen vesistössä ja Rautalanselällä ELY-keskuksen hyväksymän ohjelman mukaisesti sekä kunnostamaan turvetuotantoalue, mikäli tuotanto alueella loppuu. Määrätään asianmukainen kalataloudellinen toimenpidevelvoite kalakannoille aiheutuvien vahinkojen kompensoimiseksi.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat esittäneet muun ohella seuraavaa:

Heinä-Vaajersuon alue on luonnontilainen ja ojittamaton suoalue. Turvetuotannon aloittaminen Heinäsuolla on ristiriidassa Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman, aluetta koskevien vesienhoitosuunnitelmien sekä hallituksen ympäristö- ja ilmastopoliittisten linjausten kanssa. Vaikka Vaajersuo on tarkoitettu säilyttämään turvetuotannon vaikutusten ulkopuolella, on Heinäsuon suorassa yhteydessä Vaajersuohon. Turvetuotannon edellyttämä vesien kuivatus Heinäsuolla heikentää myös Vaajersuon luonnontilaa ja vesitaloutta.

Turvetuotanto Heinäsuon alueella vaarantaa alapuolisten vesistöjen tilaa ja tuotanto kuormittaisi entisestään Virojokea, Rautalanselkää ja tuotantoalueen läheisyydessä sijaitsevia pienvesiä (Kelunen, Korpilampi, Murtojenjärvi). Vesistöjen kuormitus tulee lukuisista pienistä lähteistä ja kuormitusta eri kohteista tulee vähentää eikä lisätä. Turvetuotannolla on osuus Virojoen ja Suomenlahden vesienhoitoon. Tuotannon ensisijaisena purkuvesistönä olevan Ouniojoen ekologinen tila on määritetty hyväksi ja alempana virtaavan Virojoen tila on määritetty tyydyttäväksi. Virojoki on jo nyt erittäin humuspitoinen ja ajoittain varsin hapan.

Turvetuotannon päästöt vesistöön ovat erittäin suuri riski joen kalastolle ja heikossa tilassa oleville taimen- sekä jokirapukannoille. Virojoki, sen suu ja Rautalanselkä ovat monien lajien kutualueita. Virojokeen nousee siikaa, haukea ja särkikaloja kutemaan. Suomen ympäristökeskuksen arvion mukaan Virojoen alueen turvetuotannon maanmuokkausten yhteydessä metallien huuhtoutuminen humuksen ja kiintoaineksen mukana lisääntyy. Tämä vaikuttaa erityisesti haukiin ja ahveniin, joihin kertyvällä elohopealla on pitkäaikaisia vaikutuksia. Virojoki on ollut myös merkittävä rapujoki ja sen yläjuoksulla on tavattu myös uhanalaista, alkuperäistä jokirapua. Joella on edelleen paikallinen luontaisesti lisääntyvä taimenkanta. Virojokeen ja sen edustalle istutetaan vaelluskalojen poikasia vuosittain. Virojoen Kantturankoskella voimalaitoksen yhteydessä on hautomo, jossa Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto hautoo vaellussiian poikasia rannikon siian istutuksiin. Hautomo on Etelä-Suomen ainoa karanteenihautomo, jolla on suuri merkitys Suomenlahden vaellussiioille. Kalataloudellisesti hautomo on erittäin tärkeä. Vaellussiika on uhanalainen laji. Sen tilanne on huolestuttava ja sitä ei saa heikentää lisäämällä Virojoen kuormitusta turvetuotannolla. Kuormituksen lisääminen vaarantaa poikasistutusten onnistumisen.

Uusien turvetuotantoalueiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon valuma-alueen kokonaiskuormitus, alapuolisen vesistön tila ja alueen herkkyys toiminnasta aiheutuvalle lisäkuormitukselle. Kansallisessa kalatiestrategiassa on todettu, että Virojoella on potentiaalia vaelluskalajokena. Lupa-asiaa ratkaistaessa tulee ottaa huomioon toiminnan aiheuttaman riskin todennäköisyys vaikutusalueen kalastolle ja hoitotoimien tuloksille. Päätöksessä tulee soveltaa ympäristönsuojelulain 20 §:n kohdan 1 mukaista varovaisuusperiaatetta. Virojoen vesistöalueen turvetuotantomäärää ja kokonaiskuormitusta pitää vähentää voimakkaasti eikä uusia tuotantoalueita tule enää avata.

7. *Vapo Oy* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin aluehallintovirasto on hylännyt yhtiön hakemuksen ja asia palautetaan siltä osin aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Muutoksenhakija on perustellut vaatimustaan muun ohella seuraavasti:

Maakuntakaavassa olevalla EOt-varauksella ei ratkaista kysymystä, miten suoallasalue kussakin kohteessa geologisesti rajataan. Vaajersuon osa-alueelle ei ole maakuntakaavassa turvetuotannon poissulkevaa varausta eikä tällaista ole suunnitteilla.

Geologisen suoaltaan yksittäiset osa-alueet, ojitetut tai ojittamattomat, eivät ratkaise, mihin luonnontilaisuusluokkaan suoallas määritetään. Luokitus tehdään kustakin suoaltaasta tarkastelemalla sitä kokonaisuutena. Valtioneuvoston päätös edellyttää luonnontilaisuusluokalle 3, että valtaosa suosta on ojittamatonta. Valtaosa tarkoittaa selvästi enempää kuin puolta suon pinta-alasta. GTK:n luokituksen mukaan Heinäsuon-Vaajersuon suoaltaan pinta-ala on 121 hehtaaria, josta ojitettua on noin 85 % eli noin 103 hehtaaria. Tuolloin Vaajersuon osa-alueelle sijoittuva ojittamaton ala on vain noin 18 hehtaaria.

Keinotekoisesti rajaksi Vaajersuon ja Heinäsuon välillä voidaan karttatarkastelun perusteella katsoa Kuivaissaaren ja Korpinniemen välinen linja, jolla kohden on kapea salmi ja Vapo Oy:n suon pintojen tasomittausten perusteella myös vedenjakaja. Tuolta linjalta noin luode-kaakkosuuntaisesti kaivettujen metsäojien on maastokäynneillä havaittu koko matkaltaan virtaavaan kaakkoon, samoin peruskartassa olevan nuolituksen mukaan. Ounionjoen (11.007) ja Vuolteenjoen (10.004) valuma-alueiden raja on siis todellisuudessa tuolla kohden. Tämän ja GTK:n suo- ja kivennäismaarajauksen perusteella Vaajersuon osa-alueen pinta-alaksi saadaan noin 60 hehtaaria, jolloin sen ojitusasteeksi edellä mainitun 18 hehtaarin ojittamattoman alan perusteella saadaan noin 70 %. Ojitetun alueen määrittämisessä on käytettävä niin sanottua ojitusbufferia, koska oja kuivattaa suota molemmin puolin ojaa. Vesitaloudellisena ja kasvillisuuden muutoksina ilmenevä vaikutus ulottuu keskimäärin 50 metrin etäisyyteen ojittamattoman alueen suuntaan. Luokituksen tekemisessä käytetyistä ilmakuvista ja myös

hakemuksen luontoselvityksistä selvästi ilmenee, että Vaajersuon eteläosankin ojitukset ovat kuivattaneet suota myös ojittamattoman osan puolella ja muuttaneet sen kasvillisuutta.

Vedenjakaja Heinä-Vaajersuolla on noin 200 metriä pohjoisempaa kuin valtakunnallisen valuma-aluejaotuksen mukainen raja. Jos jaotuksella olisi julkinen luotettavuus, se jakaisi Heinäsuon osa-alueen kahteen erilliseen osaan. Kuivaissaari-Kopinniemi-linjan ja valuma-aluejaotuksen välisen alueen pinta-ala on noin 5 hehtaaria. Näin katsottaessa Vaajersuon osa-alueen pinta-ala olisi aluehallintoviraston 58 hehtaariksi arvioimaa yhteensä noin 7 hehtaaria suurempi eli noin 65 hehtaaria. Aluehallintoviraston rajauksenkaan mukaan valtaosa Vaajersuosta ei olisi ojittamatonta. Vaajersuon alasta ojitettua olisi 35 hehtaaria ja ojittamatonta noin 30 hehtaaria.

Turvetuotannon sijoituspaikkakysymystä ei voida ratkaista ympäristöministeriön laatiman Maakuntakaavoitusoppaan perusteella eikä Soidensuojelun täydennysehdotuksen perusteella. Soidensuojelun täydennysehdotuksen ja Maakuntakaavoitusoppaan valmistelu on alkanut valtioneuvoston päätöksen 30.8.2012 johdosta ja sisällöltään sen ohjaamana. Ympäristönsuojelulain 13 § ja ympäristönsuojeluasetuksen 44 § ovat merkittävästi eriytyneet kyseisestä päätöksestä. Lisäksi niillä on myös omat erilliset valmistelu- ja perusteluasiakirjat. Edellä mainitun päätöksen liitteessä 1 esitetty suosituskkin mahdollistaa turvetuotannon sijoittamisen Heinäsuon-Vaajersuolle. Heinäsuon-Vaajersuon alue muodostaa yhden geologisen suoaltaan ja sen ojitusaste on 85 %. Heinäsuon-Vaajersuon yleinen luonnonarvo on seutukunnan 77 %:n ojitusasteen perusteella keskimääräistä alhaisempi, eikä kohteella jäljempää ilmeten ole merkittäviä erityisiä luonnonarvoja.

Hakemuksen hylkääminen johtuu virheellisestä lain soveltamisesta. Luvan myöntämiselle ei ole ympäristönsuojelulain 13 §:ssä tarkoitettua estettä. Haettu lupa olisi pitänyt myöntää myös lohkolle 1.

1.9.2014 voimaan tulleen ympäristönsuojelulain 13 §:n 1–3 momenttien perustelut ovat ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetussa hallituksen esityksessä (HE 214/2013 vp) siten tarkennettuina kuin eduskunnan ympäristövaliokunnan mietinnöstä (3/2014 vp) ilmenee. Samana ajankohtana voimaan tulleen 13 §:n 4 momentin perustelut ovat yksinomaan eduskunnan ympäristövaliokunnan mietinnössä (3/2013 vp) ja sitä täydentävän 10.9.2014 voimaan tulleen asetuksen, valtioneuvoston ympäristönsuojelusta antaman asetuksen (713/2014) niin sanotussa perustelumuistiossa 44 §:n kohdalla (Ympäristöministeriö, muistio 25.8.2014). Lain ja asetuksen säännökset ja niiden perustelut on edellä mainituista asiakirjoista, erityisesti mietinnöstä ilmeten nimenomaisesti laadittu niin selkeiksi, että tulkintaerimielisyyksille ei jäisi sijaa, ja että lain nojalla annettavat ratkaisut olisivat hyvin ennakoitavissa.

Valtioneuvoston edellä mainittujen säännösten voimaantuloa aikaisemmin 30.8.2012 antama periaatepäätös soiden ja turvemaiden kestävästä ja

vastuullisesta käytöstä ja suojelusta ei ole edellä mainittujen säännösten perustelua eikä sitä edellä mainitusta mietinnöstä ilmenevistä syistä johtuen ole mahdollista käyttää lain ja asetuksen tulkintaohjeenakaan. Periaatepäätökseen sisältyvät esitykset ja suositukset joka tapauksessa syrjäytyisivät, mikäli niiden katsottaisiin olevan ristiriidassa lain ja asetuksen kanssa. Koska valituksenalaisesta asiasta on säädetty lailla ja sitä täydentävällä asetuksella, Heinäsuo-Vaajersuon turvetuotannon sijoittamista koskeva kysymys on ratkaistava niiden perusteella.

Periaatepäätöksen yleissuosituksen mukaisena yleisenä tavoitteena on turvetuotannon kohdentaminen luokkien 1 ja 0 soille. Ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentti taas sitovana normina rajaa lailla säädetyn turvetuotannon sijoittamiskiellon ulkopuolelle suot, joiden luonnontila on ojituksen tai muun sellaisen syyn vuoksi merkittävästi muuttunut. Arvioitaessa luonnontilan muutosta otetaan huomioon ojituksesta aiheutuneet muutokset suon vesitaloudessa ja kasvillisuudessa. Säännöstä täydentävän asetuksen 44 §:n mukaan muutos on merkittävä muun muassa, jos 3) suolla on ojitettuja ja ojittamattomia osia, ojitus estää hydrologisen yhteyden suon ja sen ympäristön välillä ja osalla suon ojittamatonta alaa esiintyy kuivahtamista ja muutoksia suon kasvillisuudessa. Kun asetuksen edellä mainittuun kohtaan sisällytetty kuvaus merkittävästä muutoksesta vastaa periaatepäätöksen liitteessä 1 esitettyä kuvausta luonnontilaisuusluokkaan 2 määrittäytystä suosta, ympäristönsuojelulain 13 §:n on katsottava hyväksyvän turvetuotannon sijoituspaikaksi periaatepäätöksessä tarkoitettua hieman vähemmän luonnontilaltaan muuttuneen suon.

Mietinnössä on todettu, että lain tasolla ei ole mahdollista suoranaisesti viitata periaatepäätöksen luonnontilaisuusasteikon luokkiin, koska niillä ei ole oikeudellisesti itsenäistä asemaa. Mietinnön perustelut korvaavat puheena olevilta osin hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen tekstin. Olennainen muutos liittyy hallituksen esityksen mainintaan siitä, että säännöstä sovelletaan soiden suojelua koskevan periaatepäätöksen linjausten kanssa yhteensopivalla tavalla. Mietinnön mukaan säännöstä ei sovelleta lainkaan luonnontilaisuusasteikon 0–2 luokan soihin ja yhteensopivuusarviota ei tehdä, vaan soveltamispoikkeus on kategorinen. Ympäristövaliokunta on mietinnössään edellyttänyt, että valtioneuvoston asetuksella säädetään merkittävästä luonnontilan muutoksesta sillä tavoin kuin mietinnössä on verrattain seikkaperäisesti lausuttu.

Heinäsuo-Vaajersuon kohdalla keskeinen kysymys on, onko suoaltaan luonnontila sillä mahdollisesti suoritettujen kaivutöiden aiheuttamien vaikutusten johdosta merkittävästi muuttunut. Tarkastelu Heinäsuo-Vaajersuolla kohdistuu Vaajersuon osa-alueeseen, koska se on osittain ojitettua ja osittain ojittamatonta ja koska Heinäsuon osa-alue on 100 %:sti ojitettua ainespuuasteella olevaa puustoista suota. Muuttuneisuutta tarkastellaan mahdollisten ojitusten suon vesitalouteen sekä kasvillisuuteen aiheuttamien muutosten perusteella. Muutokset, jos niitä on havaittavissa,

tulee kuvata sanallisesti ja näitä sanallisia kuvauksia verrata ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin ja ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:ään sisällytettyihin kuvauksiin suon luonnontilan merkittävästä muuttuneisuudesta. Mikäli Heinäsuo-Vaajersuon nykyisen tilan sanalliset kuvaukset vastaavat asetuksen 44 §:n jotakin kohtaa 1–3, kysymys on luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneesta, lain 13 §:n 4 momentissa tarkoitettusta suosta. Mikäli vastaavuutta taas ei ilmenisi, kysymys olisi lain 13 §:n 1 tai 2 momenteissa tarkoitettusta suosta.

Aluehallintovirasto on tehnyt virheen siinä, että se on arvioinut Heinäsuo-Vaajersuon luonnontilaa, oikeastaan luonnontilaisuusluokkaa, periaatepäätöksen yleissuosituksen sekä Maakuntakaavoitusoppaassa mainittujen perusteiden perusteella. Seudullisen ojitusasteen perusteella aluehallintovirasto on nostanut Vaajersuon osa-alueen luonnontilaisuusluokan GTK:n selvityksessä esitettyä korkeammaksi, luokasta 2 luokkaan 3. Sovellettavien säännösten valmisteluasiakirjoissa ei viitata tällaiseen mahdollisuuteen.

Hakija on hakemuksen täydennyksessä ja vastineessa esittänyt selvityksen Vaajersuon osa-alueella suoritettujen kaivutöiden vaikutuksista suon vesitalouteen ja kasvillisuuteen. Selvityksen kuvaukset yhdessä luontoselvityksissä esitettyjen kuvausten kanssa ovat riittävän selkeät osoittamaan, että alueella suoritettujen ojitusten ja kaivutöiden aiheuttamat vesitaloudelliset ja kasvistolliset muutokset vastaavat asetuksen 44 §:n 3 kohdassa tarkoitettuja luonnontilan muutoksia, jolloin kysymys on luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneesta, lain 13 §:n 4 momentissa tarkoitettusta suoalueesta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan tarkastelu tehdään yksittäistapauksittain ja tarkasteltavana voi olla vain se suoalue tai ne suoalueet, joille turvetuotantoa on ympäristölupahakemuksessa suunniteltu sijoitettavaksi. Tarkastelussa eivät siis voi olla muut, esimerkiksi 50–100 kilometrin etäisyyteen sijoittuvat suoalueet.

Aluehallintoviraston päätöksen perusteluista saa käsityksen, että siinä mainitut Heinäsuo-Vaajersuon suoaltaan suoluontotyypit ovat laaja-alaisia koko suoaltaan alalla esiintyviä, luonnontilaisia ja uhanalaisia. Hakemukseen tehtyjen selvitysten mukaan Vaajersuon ojittamattomallakin osa-alueella on tapahtunut luonnontilan ja samalla luontotyyppien heikentymistä. Luontotyyppiselvityksessä mainitaan Vaajersuon avosuoalueella esiintyvän kaksi Etelä-Suomessa uhanalaista luontotyyppiä, oligotrofinen lyhytkorsiräme sekä sen osana esiintyvä oligotrofinen lyhytkorsineva. Kun edellä mainitut luontotyypit sijoittuvat enemmän tai vähemmän luonnontilaltaan muuttuneelle ojittamattomalle noin 18 hehtaarin alueelle, eivät ne ole luonnontilaisia ja esiintymäalue ei ole laaja.

Hakemuksen liitekohdassa 7 olevan pesimälinnustoselvityksen mukaan Heinäsuo-Vaajersuon alueella ei tavattu valtakunnallisesti uhanalaisia lintulajeja. Alueellisesti uhanalaisia lajeja tavattiin kolme, metso, kapaustarinta ja valkoviklo. Valkoviklosta on yksi havainto Kuivaissaaren pohjoispuolelta Vaajersuolta ja kapustarinnasta niin ikään yksi lohkon 1 pohjoisrajan läheltä Vaajersuolta. Metsoa tavattiin Heinäsuolta ja Korpinniemenestä.

Uhanalaisia lajeja tavattiin Vaajersuolta kaksi ja yksilöitä kolme. Suovenhokkaan havaintopaikasta todettiin lajille epäedullisia kosteusolosuhdemuutoksia, eikä Vaajersuota pidetty lajille tärkeänä.

Kuten ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin valmisteluasiakirjoista (HE 214/2013 vp ja YmVM 3/2014) ilmenee, valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumisen rajoituskynnys on tarkoituksellisesti korkealla eli kysymys on erittäin merkittävistä luonnonarvoista. Tämä on perustavaa laatua koskeva kysymys tarkasteltaessa Vaajersuon soveltuvuutta turvetuotannon sijoituspaikaksi.

Selvitysten mukaan alueella ei esiinny uhanalaisia eliölajejakaan siinä määrin, että ne yhdessä uhanalaisten luonnontilaisten luontotyyppien kanssa muotoaisivat Heinäsuo-Vaajersuon merkittäviä luonnonarvoja omaavaksi suoalueeksi. Uhanalaisia kasvilajeja ei tavattu suoalueelta laisinkaan. Soiden 25 uhanalaisesta perhoslajista alueelta tavattiin kaksi (lajeja yhteensä 172). Myöskään valtakunnallisesti uhanalaisia lintulajeja ei havaittu. Alueella havaittiin kolme alueellisesti uhanalaista lintulajia, joista metso on metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettu riistaeläin.

8. *Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen* on katsottava vaatineen aluehallintoviraston päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa turvetuotantoon ja hakemuksen hylkäämistä siltä osin.

Muutoksenhakija on toistanut valituksessaan lupahakemuksen kuulusvaiheessa esittämänsä perustelut ja täsmentänyt kantaansa seuraavasti:

Turvetuotannon aloittaminen Heinä-Vaajersuolla on ristiriidassa Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman sekä aluetta koskevien vesienhoitoalueiden vesienhoitosuunnitelmien kanssa, joissa tavoitteeksi on asetettu erityisesti turvetuotannon kuormituksen pienentäminen. Uusien turvetuotantoalueiden sijoittamisen suunnittelussa tulee ottaa huomioon valuma-alueen kokonaiskuormitus sekä alapuolisen vesistön tila ja herkkyys aiheutuvalle lisäkuormitukselle ja sen paikalliset vesistö- ja kalastovaikutukset. Heinäsuo on suorassa yhteydessä Vaajersuohon ja turvetuotannon edellyttämä vesien kuivatus Heinäsuolla heikentää myös Vaajersuon luonnontilaa ja vesitaloutta, vaikka aluehallintoviraston

myöntämän luvan tavoitteena Vaajersuo on tarkoitus säilyttää turvetuotannon vaikutusten ulkopuolella.

Tuotannon ensisijaisena purkuvesistönä olevan Ounionjoen ekologinen tila on määritetty hyväksi ja alempana oleva Virojoki on määritetty tyydyttäväksi. Turvetuotannon seurauksena pohjan liettyminen voi johtaa joen ekologisen tilan heikkenemiseen vaikuttaessaan muun muassa kalastoon. Turvetuotannon happamat ja rautapitoiset kuivatusvedet laskisivat Ounionjoen veden luonnontilaisestikin alhaisia pH-arvoja, mikä vaikuttaisi haitallisesti kalaston lisääntymis- ja elinolosuhteisiin. Myös kalojen ravintona toimivassa pohjaeläimistöissä voi tapahtua haitallisia muutoksia.

Satunnaiseen näytteenottoon perustuvassa vesistön ekologisen tilan luokittelussa ei välttämättä voida ottaa huomioon turvetuotannon aiheuttamia äkillisiä virtaamahuippuja ja hetkellisiä veden happamuuden laskuja, jotka yhdistettynä kohonneisiin rauta- ja alumiinipitoisuuksiin ovat suuri riski kala- ja rapukantojen taantumiseen. Etenkin kalojen ja rapujen mäti- ja pienpoikasvaiheet ovat herkkiä edellä mainituille hetkellisille muutoksille. Turvetuotannon virtaamahuippujen seurauksena hetkellisesti lisääntyvät päästöt vesistöön ovat siten erittäin suuri riski myös Ounionjoen ja alapuolisen Virojoen kalastolle ja varsinkin heikossa tilassa oleville taimen- sekä jokirapukannoille. Tämän takia lupa-asiaa ratkaistaessa tulee soveltaa ympäristönsuojelulain mukaista varovaisuusperiaatetta, jossa otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman riskin todennäköisyys vaikutusalueen kalastolle ja sen hoitotoimien tuloksille.

Virojoen vesistön sähkökoekalastukset vuonna 2019 (Virtavesien hoitoyhdistys Virho ry 2020) -raportin mukaan Ounionjoen koskialueet vaikuttivat hyvin taimenille soveltuvilta elinympäristöiltä, joissa oli paikoin myös lisääntymiseen soveltuvia kutusoraikoita. Tässä yksittäisessä koekalastuksessa esimerkiksi taimenia ei havaittu, mutta heti Ounionjoen yläpuolella Virojoessa havaittiin paikallinen luontaisesti lisääntyvä taimenkanta. Tämän perusteella Ounionjoki on potentiaalinen lisääntymisalue taimenelle. Vaelluskalakantojen palauttaminen Virojokeen on toteutumassa lähivuosina Kantturakosken kalatien ja Pitkäkosken vaelluskalojen nousuesteen poistamisen myötä. Avautuvalla jokiosuudella on runsaasti koskipinta-alaa erittäin uhanalaiseksi määritetyn meritaimenen lisääntymiselle. Virojoen potentiaali vaelluskalajokena on todettu kansallisessa kalatiestrategiassa, jossa Virojoen lohikalojen luonnonkierron palauttaminen on otettu yhdeksi kärkikohteeksi.

Luonnonvarakeskus on yhdessä ELY-keskuksen kanssa käynnistänyt meritaimen emokalaston viljelyn meritaimenkantojen palauttamiseksi ja elvyttämiseksi Itäisen Suomenlahden alueella mereen laskevissa joissa. Kannaksi on valittu Viipurinlahteen laskeva Mustajoen meritaimen, joka on geneettisesti lähellä muun muassa aikanaan menetettyä Virojoen merivaelteista kantaa. ELY-keskuksen laatiman Mustajoen meritaimenen

kotiuttamissuunnitelman (raportteja 31/2020) mukaan Mustajoen kantaa voidaan käyttää Virojoen ja sen sivuhaarojen meritaimenkannan elvyttämiseen ja kotiuttamiseen.

Määrätyllä kalatalousmaksulla, jolla tavanomaisesti osallistutaan virtavesikunnostushankkeisiin tai tehdään kalojen istutuksia, ei voida kompensoida niitä kalataloudellisia haittoja, joita mahdollisen turvetuotannon päästöt Ouniojokeen ja edelleen Virojokeen todennäköisesti aiheuttaisivat.

Virojoen vesistöalueen turvetuotannon määrää ja kokonaiskuormitusta pitää voimakkaasti vähentää eikä uusia tuotantoalueita tule enää luvittaa.

9. *Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry:n* on katsottava vaatineen, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa turvetuotantoon sekä tarvittaessa asia palautetaan uuteen käsittelyyn. Toissijaisesti muutoksenhakija on vaatinut, että päätöstä muutetaan siten, että pintavalutuskenttää ei tule sijoittaa Vaajersuolle.

Perusteluinaan muutoksenhakija on esittänyt muun ohella seuraavaa:

Aluehallintoviraston myöntämä ympäristölupa Heinä-Vaajersuolle on vesienhoitolain ja vesipuidedirektiivin vastainen. Tämä seikka yksistään on luvan myöntämisen este. Lupapäätöksessä ei ole arvioitu riittävästi suunnitellun toiminnan vaikutuksia vesienhoitolain tilatavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. EU-tuomioistuin linjasi niin sanotussa Weser-tuomiossa (C-461/13), että vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. Päätöksen seurauksena Suomessa on tehty selvityksiä perusteista poiketa vesienhoidon ympäristötavoitteista.

Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt vesimuodostuman hyvän tilan saavuttamista ja tilan arvioinnissa huomioon otettavia tekijöitä vuosikirjapäätöksessään KHO 2014:176. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä KHO 14.2.2018 t. 608 nousi puolestaan esille riittävien ja osaltaan vesienhoidon ympäristötavoitteisiin liittyvien selvitysten merkitys. Heinäsuon ja Vaajersuon alueelle sijoittuva turvetuotanto ei täytä vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamisen edellytyksiä.

Alapuolisesta vesistöstä ei ole tehty koko valuma-alueen tarkastelua koskien vesistön nykytilaa, mukaan lukien ekologinen tila. Alapuolisen vesistön ekologista tilaa määrittävät laatu tekijät tulee arvioida riittävällä tarkkuudella. Tekijöitä ovat biologiset (kasviplankton, päällyslämsät, vesikasvit, pohjaeläimet ja kalat), fysikaalis-kemialliset (fosfori, typpi ja happamuus), hydrologis-morfologiset (hydrologian äärevöityminen) tekijät, liettymishaitat (kiintoaine), rehevöitymishaitat (kasviplankton ja vesikasvien runsastuminen), happiolot (orgaaninen aines, kemiallisen hapenkulutuksen kuormitus, happivajaus kutupohjilla ja syvänteissä) sekä erilaiset metallit (rauta, elohopea, nikkeli, lyijy ja kadmium).

Heinä-Vaajersuon turvetuotantoalue uhkaa Virojoen meritaimenkantaa. Uhka tulee ymmärtää ympäristönsuojelulain 13 §:n valtakunnallisen tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumiseen kohdistuvana riskinä. Tämä seikka yksistään on luvan myöntämisen este. Asiaa ei ole tarkasteltu aluehallintoviraston päätöksessä riittävästi.

Heinä-Vaajersuon turvetuotanto muodostaa yleensä uhkan alapuolisen vesistön ekosysteemille ja lajistolle. Vesistössä esiintyy EU:n luontodirektiivin II ja IV (a) -liitteiden lajeista kirjojokikorento, joka on Virojoen Natura-alueen (FI0419013) suojeluperuste.

Toiminnan vaikutuksia meritaimeneen, purotaimeneen, kirjojokikorentoon tai Virojoen Natura-alueeseen ei selvitetty hakemuksessa, eikä selvittämistä edellytetty aluehallintoviraston päätöksessä.

Virojoki kuuluu Kansallisen kalatiestrategian (2011) kärkikohteisiin. Joessa esiintyy luontaisesti lisääntyvää meritaimenta (EN, erittäin uhanalainen). Heinä-Vaajersuon turvetuotantoalueen vaikutus kohdistuu ensimmäisenä meritaimenen lisääntymiseen soveltuviin Virojoen latvavesiin, Ounionjokeen. Heinä-Vaajersuon suunnitellun turvetuotantoalueen alapuolisessa vesistössä (Virojoen itäinen latvahaara Ounionjoki) sekä Virojoen keskiosassa on vaelluskalojen lisääntymiseen soveltuvia alueita. Niistä Kantturakosken yläpuolella on neljä meritaimenen lisääntymiseen soveltuvaa koskea.

Virojoen Kantturankoskeen tulee korkeimman hallinto-oikeuden pysyttämällä päätöksellä (KHO 2015:63) toteuttaa kalatie, joka parantaa edellytyksiä vaelluskalojen luontaiselle lisääntymiskierrolle. Nousuesteen muodostavan Kantturakosken alapuolella Virojokeen laskevassa Saarastenojassa on luontaisesti lisääntyvä purotaimenkanta, johon on mahdollisesti sekoittunut jo hävinneen Virojoen meritaimenkannan perimäainesta. Tämän ohella Virojoen latvaosassa Virokoskella on luontaisesti lisääntyvä taimenkanta. Kantturakosken alapuolisilla koskialueilla tapahtuu taimenen poikastuotantoa. Virojoessa katsotaan olevan edellytykset luontaisesti lisääntyvän vaelluskalakannan, kuten merivaelteisen taimenkannan palauttamiseen kansallisen kalatiestrategian mukaisesti.

Jokea on kunnostettu Kaakon jokitalkkari -hankkeessa ja muun muassa Ekoenergiaverkoston myöntämällä avustuksella. Valuma-alueelle on myös suunniteltu lisää kunnostuksia.

Turvetuotanto lisää valuma-alueen äärevyyttä, eikä turvesuota ja luonnonsuota voida verrata keskenään pelkän pinta-alan perusteella. Turvesuolta vesi johdetaan pois nopeammin ja valumavesien sisältämä kuormitus on luonnonsuota suurempaa. Erityisen haitallista kalastolle ovat turvesuon vesitalouden äärevyydestä johtuvat ylivirtaamatilanteet. Niissä alapuoliseen vesistöön siirtyy lyhyessä ajassa merkittäviä valumamääriä. Näillä niin

sanotuilla kuormituspiikeillä on huomattavan haitallinen vaikutus alapuolisen vesistön ekologiaan.

Turvetuotanto lisää myös purkuvesien happamuutta ja rautapitoisuutta. Yhdessä humuksen kanssa ne ovat yhteisvaikutuksiltaan erittäin haitallisia kalastolle. Taimen on Virojoessa herkkä indikaattori kuormitukselle ja happamuus on haitallista mädin ja pienpoikasten normaalille kehitymiselle. Mittausten perusteella Heinä-Vaajersuon alapuolisen vesistön happamuus on jo nykyisellään melko suurta. Mikäli turvetuotantoalue perustetaan, veden happamuus tulee lisääntymään. Humus vähentää veden happipitoisuutta. Lohikalojen mäti kärsii happipitoisuuden laskusta. Turvetuotanto aiheuttaa sisäisen kuormituksen riskin vesistössä sekä kiihdyttää vesistön rehevöitymistä. Rehevöitymisellä on yleisesti haitallinen vaikutus vesiekosysteemin ravintoverkkoon.

Kiintoaineesta johtuva liettyminen on myös haitallista. Taimenen mäti kehittyy virtavesissä sorapohjien sisällä niin sanotussa kutupesässä talven yli. Soraikkojen liettyminen hienojakoisella kiintoaineella vähentää veden virtausta soraikon sisään. Eloperäinen kiintoainne lisää hajotessaan kutupesän hapenkulutusta. Näin mätimunat voivat tuhoutua hapen puutteeseen.

Virojokeen kohdistuu jo nykyisellään turvetuotannon yhteisvaikutus (Ratasuo ja Korpisuo/Lakiasuo). Heinä-Vaajersuon suunniteltu turvetuotantoalue toimisi kymmeniä vuosia.

Lupaviranomaisen päätös hyväksyä pintavalutuskentän sijoittaminen Vaajersuolle on ympäristönsuojelulain 13 §:n vastainen. Se on myös ristiriidassa aluehallintoviraston hakemuksen hylkäämistä Vaajersuon osalta koskevan ratkaisun kanssa. Aluehallintovirasto ei ole perustellut tarkemmin, miksi se on hyväksynyt pintavalutuskentän sijoittamisen Vaajersuolle. Pintavalutuskenttä on kiinteä osa turvetuotantoaluetta ja sen vesienkäsittelyjärjestelmää.

Pintavalutuskentän olosuhteet eivät vastaa luonnontilaisen suon olosuhteita. Vettä pumpataan suon pinnalle ympärivuotisesti, ja kuivatusvesien muun muassa humusta, kiintoainetta, ravinteita, elohopeaa sisältävän aineksen on tarkoitus jäädä pintavalutuskentälle pysyvästi. Pintavalutuskentän käyttö ja hoito edellyttävät liikkumista alueella tarpeen mukaan, myös linnuston pesimäaikana.

Vaajersuon ojittamattomalla alueella esiintyy muun muassa oligotrofista lyhytkorsinevaa (VU, Etelä-Suomi), lyhytkorsinevarämettä (lyhytkorsineva (minerotrofinen), VU, Etelä-Suomi), lyhytkorsirämettä (yhdistymätyyppinä) NT, Etelä-Suomi), oligotrofista lyhytkorsirämettä (VU, Etelä-Suomi), rahkarämettä (LC, koko maa), rahkanevaa (LC, koko maa) sekä paikoin piirteitä keidasrämeestä (NT, Etelä-Suomi). Linnustossa esiintyy muun muassa valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja sekä maan vastuulajeja. Vaajersuo

on alueellisesti merkittävä suolajien pesimäpaikka ja osa suoverkostoa, joka tukee läheistä Suurisuon Natura-aluetta. Suurisuon Natura-alueen eräänä suojeluperusteena on linnustolliset arvot. Selvityksen mukaan Vaajersuon huomionarvoinen perhoslajisto on alueellisesti edustava. Vaajersuon eteläosassa havaittiin perhosselvityksessä erityisesti suojeltava ja erittäin uhanalainen (EN) suoventokas (*Nola karelica*). Havainto tehtiin samalla alueella, mihin pintavalutuskenttä on tarkoitettu perustaa.

Aluehallintovirasto ei ole ottanut kantaa siihen, millainen vaikutus pintavalutuskentän sijoittamisella Vaajersuon eteläosaan on alueen luontotyypeihin ja lajistoon. Pintavalutuskentän perustamisen ja käytön vaikutusta Vaajersuon luontoarvoihin ja lajistoon ei myöskään ole selvitetty.

10. [REDACTED] on vaatinut, että Vapo Oy veloitetaan korvaamaan [REDACTED] aiheuttamansa vahingot täysimääräisenä puolueettoman tarkastajan katselmuksen mukaan, mikäli [REDACTED] kiinteistöllä kulkeva oja perataan. Puuston osalta on otettava huomioon myös odotusaikakorvaus siitä, minkä verran puusto kasvaisi vuokra-aikana, sekä mahdolliset puuston tulvatuhot. Vapo Oy on veloitettava korvaamaan myös arvioimiskulut. Oja-alueen leveydeksi riittää metsäojituksissakin viisi metriä. Kulku ojan taakse jäävälle tilanosalle on järjestettävä samalla, kun oja perataan.

Vapo Oy:n suunnitteleman turvetuotantohankkeen kuivatusvedet johdettaisiin muutoksenhakijan metsäkiinteistön läpi.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut luvan hakijan valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Miehikkälän ja Virolahden kunnissa.

Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, on varattu tilaisuus vastineen antamiseen luvan hakijan valituksesta.

Hallinto-oikeus on varannut Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueelle, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle, Miehikkälän kunnalle, Miehikkälän kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille, Virolahden kunnalle, Virolahden kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille, Metsähallitukselle, Miehikkälän kunnan vesi- ja viemärlaitokselle, Virolahden kunnan vesi- ja viemärlaitokselle ja luvan hakijalle tilaisuuden vastineen antamiseen valituksista.

[REDACTED] on antanut vastineen.

Haminan-Virolahden kalatalousalue on antanut vastineen.

Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto ry asiakumppaneineen on antanut vastineen.

██████████ on antanut vastineen.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan luvan hakijan valituksen osalta todennut muun ohella, että suoaltaan rajaukseen ei ole yhteisesti sovittuja rajausohjeita ja periaatteita. Aluehallintovirasto on viitannut Vaasan hallinto-oikeuden Kotanevaa (19/0438/1), Kallasuota (20/0081/1) ja Varisnevaa (21/0011/1) koskeviin päätöksiin, joissa hakijan/GTK:n suoaltaan rajaus on kyseenalaistettu. Vaajersuon suoaltaan rajauksen kysymyksenasettelu on verrattavissa edellä mainittuihin hallinto-oikeuden päätöksiin. Vaajersuon luonnontilaisuusluokka on aluehallintoviraston näkemyksen mukaan 3, vaikka seutukunnan ojitustilannetta ei otettaisikaan huomioon.

Muiden valitusten osalta aluehallintovirasto on todennut muun ohella, että se ei ole hankesuunnittelua tekevä taho, vaan se valvoo toiminnan lainmukaisuutta ennakkollisesti. Aluehallintovirasto ei siis voi omatoimisesti muuttaa esimerkiksi suunnitelmia vesiensuojelurakenteiden tai niiden sijainnin osalta. Lupapäätöstä tehtäessä ei arvioida turvetuotannon vaikutuksia yleisesti eikä lupaharkinnassa voida arvioida hankkeen vaikutuksia esimerkiksi mahdollisesti tulevaisuudessa tehtävien kunnostustoimien myötä syntyvään potentiaaliseen tilaan, johon valituksissa on viitattu. Lupaharkinta perustuu hakemuksen yhteydessä toimitettuihin aineistoihin. Lupaharkinnassa tutkitaan asiasta annetut lausunnot, tehdyt muistutukset ja mielipiteet. Lupapäätöksen antamisen jälkeen toimitetut selvitykset ja tutkimustulokset eivät ole olleet mukana lupaharkinnassa.

Haminan kaupungin lupavaliokunta on Miehikkälän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena antanut vastineen.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen on ilmoittanut, ettei se anna vastinetta valituksista.

Neova Oy on vastineessaan todennut muun ohella, että ██████████n omistamilla alueilla oleva laskuojaosuus ei ole nykyisessä koossaan ja kunnossaan riittämätön suunniteltuun vesien johtamiseen. Vesimäärät eivät sanottavasti lisääny ja virtaamia tasaavia rakenteita otettaisiin käyttöön. Luvan saajalle on myönnetty yksinomaan vesienjohtamisoikeus (käyttöoikeus). Esitetyt vaateet ovat aiheettomat. Laskuojan kunnossapitovelvoite on asetettu muiden ojaosuuden maanomistajien ohella myös ██████████ oikeuksien turvaamiseksi.

Haminan kaupungin lupavaliokunta ja Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ovat ilmoittaneet, etteivät ne anna vastaselitystä.

Suur-Miehikkälän osakaskunta on ilmoittanut, ettei se täydennä aiempaa lausuntoaan.

██████████ *Neova Oy, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry* ovat antaneet vastaselitykset.

Haminan-Virolahden kalatalousalueelle, Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto ry:lle asiakumppaneineen ja ██████████ *on varattu tilaisuus vastaselityksen antamiseen. Vastaselityksiä ei ole annettu.*

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus *Haminan kaupungin lupavaliokunnan, Suur-Miehikkälän Osakaskunnan, ██████████, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Haminan-Virolahden kalatalousalueen, Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto ry:n asiakumppaneineen, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry:n vaatimuksista kumoo aluehallintoviraston päätöksen siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa Heinäsuon turvetuotantoon ja hylkää tältä osin Neova Oy:n ympäristölupahakemuksen.*

Hallinto-oikeus hylkää Neova Oy:n valituksen.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin mukaan turvetuotannon sijoittamisesta ei saa aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Arvioitaessa luonnonarvon merkittävyyttä otetaan huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien ja -luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys ja laajuus sekä suon luonnontilaisuus. Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa voidaan vastaavasti ottaa huomioon sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella sijaitseville luonnonarvoille.

Pykälän 4 momentin mukaan turvetuotanto voidaan 1 momentin estämättä sijoittaa suolle, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut. Arvioitaessa suon luonnontilan muutosta otetaan huomioon ojituksesta aiheutuneet muutokset suon vesitaloudessa ja kasvillisuudessa. Merkittävästä luonnontilan muutoksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 44 §:n mukaan turvetuotanto voidaan ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentin mukaan mainitun pykälän 1 momentin estämättä sijoittaa suolle, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut. Suon luonnontilan muutos on merkittävä, jos:

- 1) suon vesitalous on muuttunut peruuttamattomasti, suon vedenpinnan taso on alentunut kauttaaltaan ja suon kasvillisuus on muuttunut kauttaaltaan;
- 2) suon vesitalous on muuttunut kauttaaltaan, vedenpinnan taso suolla on alentunut kauttaaltaan ja muutokset suon kasvillisuudessa ovat selviä; tai
- 3) suolla on ojitettuja ja ojittamattomia osia, ojitus estää hydrologisen yhteyden suon ja sen ympäristön välillä ja osalla suon ojittamatonta alaa esiintyy kuivahtamista ja muutoksia suon kasvillisuudessa.

Asiassa saatu selvitys

Heinä-Vaajersuon uusi tuotantoalue sijaitsee Miehikkälän kunnassa lähellä kunnan ja pohjoispuolella sijaitsevan Luumäen kunnan rajaa.

Heinä-Vaajersuon turvetuotannon ympäristölupaa on haettu 54,5 hehtaarin suuruisen alueen turvetuotannolle ja Vaajersuon lounaisosaan sijoittuvalle 3,8 hehtaarin suuruiselle pintavalutuskentälle. Hakemuksen mukainen tuotantoalue koostuu Vaajersuolle sijoittuvasta tuotantolohkosta 1 (13,5 ha), Heinäsuolle sijoittuvista tuotantolohkoista 2 (16,0 ha) ja 3 (20,0 ha) sekä 5 hehtaarin suuruisista auma-alueista.

Pintavalutuskenttä sijoittuu hakemusasiakirjoihin sisältyvän pintavalutuskentän soveltuvuus selvityksen mukaan yleisilmeeltään harvapuustoiselle suolle, jonka keskiosa on laiteita aukeampi. Alueen puusto koostuu lähes yksinomaan kitukasvuisesta männystä ja ainoastaan alueen lounais-eteläosassa tavataan voimakaskasvuisempaa puustoa. Alueen kasvillisuus on yleispiirteiltään harvalajinen ja ilmentää ombrotrofiaa. Alueen keskiosat ovat suotyypiltään pääosin lyhytkorsinevarämettä ja sen muuttumaa sekä tupasvillarämettä. Reunaosissa yleinen suotyyppi on isovarpuräme. Alueella esiintyy yleisesti tupasvillaa ja mätäspinnoilla kanervaa. Pohjakerroksen yleisempiä lajeja ovat rämerahkasammal ja ruskorahkasammal. Pintavalutuskentän suoalue on niukkaravinteinen ja alue voidaan selvityksessä esitetyn johtopäätöksen mukaan katsoa yleisiltään ojittamattomaksi, koska alueella on vain muutama umpeenkasvanut oja.

Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) Heinäsuon-Vaajersuon luonnontilaisuusluokitusta koskevan turvetutkimus selvityksen mukaan Heinäsuon-Vaajersuon alue on käytännössä yksi yhtenäinen pinta-alaltaan 121 hehtaarin suuruinen suoallas. Kaakossa alue on rajattu kapeikon, Kapulasillan kohdalla. Eteläisen Heinäsuon ojitusalueen vedet laskevat altaan eteläpäästä lounaaseen kohti Läsönojaa, joka sijaitsee Vuolteenojan valuma-alueella numero 10.004. Pohjoisemman Vaajersuon alueen vedet laskevat laskuojaa

myöten Kuivassaaren pohjoispuolelta lounaaseen kohti Ouniojokea. Lisäksi ojitettun luoteislahdekkeen itäreunasta on ojayhteys Kelusenjärveen. Vaajersuon alue kuuluu Ouniojoen valuma-alueeseen numero 11.007. GTK:n mukaan Heinäsuo-Vaajersuon suoaltaan luonnontilaisuusluokka on 2. Heinäsuo-Vaajersuon rajattu suoallasalue on suurimmaksi osaksi ojitettu, mutta Vaajersuon alueella on laajahko suurimmaksi osaksi ojien ympäröimä ojittamaton neva-alue, jonka vesitalous on paikoin jonkin verran muuttunut alkuperäisestä. Suoaltaan ojitusprosentti on noin 85 %, kun ojitetuksi alueeksi on laskettu alue, jossa oja on alle 50 metrin etäisyydellä. Suoallas on suoyhdistymätyypiltään keidassuo (viettokeidas), jossa ojitus ei välttämättä vaikuta kovin herkästi ojittamattoman alueen vesitalouteen.

Lupahakemuksessa on esitetty, että ojituksen kuivattavan vaikutuksen keskimääräinen 50 metrin bufferi huomioiden Vaajersuolla yli puolet suoalasta on metsäojitettu. Valituksenalaisen päätöksen perusteluissa on esitetty, että Vaajersuon altaan pinta-ala on noin 58 ha ja ojittamattoman alueen pinta-ala siitä noin 30 ha.

Vuonna 2018 tehdyn luontotyyppiselvityksen mukaan Heinä-Vaajersuon selvitysalue on eriasteisesti ojitusten muuttamaa suota. Kaakkoisosa eli Heinäsuo on pitkälti muuttunutta ja nykyisellään puustoista. Pohjoisosa eli Vaajersuo on säilynyt luonnontilaisen kaltaisena keskellä ja reunalla kulkevista ojista huolimatta. Kuivassaaren kohdalta alkaen suo vaihettuu luonnontilaisen kaltaiseksi oligotrofiseksi lyhytkorsirämeeksi. Ojitukset ovat todennäköisesti jossakin määrin vaikuttaneet vallitsevaan vedenpinnan tasoon. Poikkeuksellisen kuivuuden vuoksi rimpiset kohdat olivat selvityskesänä kuivahtaneet mutaisiksi ruopiksi. Kasvillisuus vaihtelee mosaiikkimaisesti oligotrofisen lyhytkorsinevan rimpien ja tupasluikan vallitsemien pintojen sekä rahkarämeen mättäiden ja kuivempien jänteiden välillä. Rahkarämeen avoimien pintojen ja jänteiden kasvillisuutta ovat suomurain, tupasvilla, suokukka, ruskorahkasammal, rämerahkasammal ja rusorahkasammal sekä jäkälät. Kanervan vallitsemisissä jänteissä kasvaa pienikokoista mäntyä.

Oligotrofisen lyhytkorsinevan kasvillisuutta ovat monin paikoin vallitsevan tupasluikan lisäksi rimmissä ja niiden reunalla runsaana esiintyvät pyöreälehtikihokki, pitkälehtikihokki, kalvakkarahkasammal, rahkasara, tupasvilla, villapääluikka sekä yksittäiset pullosarat. Keskellä kulkevan, osin umpeenkasvaneen ojan reunoilla rahkarämeisyys on vallitsevampaa.

Selvitysalueen pohjoispuolella Vaajersuon pohjoisosassa suo muuttuu vielä edellistä luonnontilaisemmaksi keskellä olevan ojan päättyessä. Luonnontilaisuus on jossain määrin kärsinyt viereisten ojitusten vaikutuksista. Ojitukset ovat mahdollisesti vaikuttaneet suon ravinnetasoon. Vaajersuon ja Heinäsuo selvitysalue edustaa luonnontilaltaan muuttuneita ja osin luonnontilaisen kaltaisia luontotyyppisiä. Vaajersuon avosualueella esiintyy Etelä-Suomessa uhanalaisia (VU) luontotyyppisiä: oligotrofisen lyhytkorsiräme sekä sen osana esiintyvä oligotrofisen lyhytkorsineva.

Vuonna 2018 tehdyn linnustoselvityksen mukaan Vaajersuon luonnontilaisen kaltainen avosuo on linnustoltaan melko edustava ja eteläisen sijaintinsa johdosta jopa alueellisesti merkittävä suolajien pesimäpaikka. Alueella ei havaittu valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja.

Alueelta toukokuun lopun ja heinäkuun lopun välillä vuonna 2019 tehdyssä perhosselvityksessä on todettu, että vaarantunut ja erityisesti suojeltava suoventokas (*Nola karelica*) havaittiin Vaajersuon eteläosassa tuotantoalueen pintavalutuskentän suunnitellun sijoittamispaikan alueella. Alueella havaittiin vain yksi yksilö, minkä perusteella todennäköinen paikallispopulaatio on yleisesti niukka tai vähintään epäedullisessa luontaisen kannanvaihtelun vaiheessa. Vaajersuolla esiintyy myös vaarantunut kihokkisulkanen (*Buckleria paludum*). Muita Vaajersuolla esiintyviä huomionarvoisia suoperhoslajeja ovat rämevihersiipi (*Rhagades pruni*), suoamukääriäinen (*Clepsid pallidana*), tikku-ukkopussikas (*Pachytelia villosella*), vihermittari (*Thalera fimbrialis*) ja pikkutupsukas (*Orgyia antiquoides*). Vaajersuon nykyinen huomionarvoinen perhoslajisto on alueellisesti edustava. Perhosselvityksessä on kuitenkin esitetty, että vaikka Vaajersuo laveasti tulkittuna on edelleen luonnontilaisen kaltainen, alueella on viitteitä epäedullisista kosteusolosuhteiden muutoksista, mikä heikentänee kohteen merkitystä etenkin havaittujen uhanalaisten (VU) perhoslajien näkökulmasta. Muutokset näyttäytyivät kasvillisuuden osalta Vaajersuon eteläosan harvojen ojapenkkojen pensoittumisena/puustottumisena sekä laajemmin rimpi- ja välipintojen silmiinpistävästä kuivumisesta, mutta viitteellisesti myös suhteellisen kuivia rämesoita suosivien perhoslajien runsautena suhteessa märempiä suotyyppisiä suosiviin lajeihin.

Vuonna 2018 tehdyn direktiivilajiselvityksen perusteella alueella on vain vähän edellytyksiä toimia luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittujen lajien elinympäristönä. On epätodennäköistä, että Vaajersuo-Heinäsuon selvitysalueella sijaitseisi luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien levähdys- tai lisääntymisalueita.

Haminan kaupungin lupavaliokunnan valituksensa täydennyksenä toimittaman Luontoselvitys Kotkansiiven laatiman Vaajersuo-Suurisuon luontoselvityksen (Kymenlaakson maakuntakaavan turvetuotantoalueiden inventoinnit 2008) mukaan suon pohjoisosassa sijaitsee laaja melkein ojittamaton ja lähes luonnontilainen alue. Selvityksessä lähes koko Vaajersuon käsittävän Kuvio a:n aluetta on kuvailtu seuraavasti: lähes ojittamattoman alueen laidat ovat keidasrämettä ja keskusta lyhytkorsinevaa. Kuviolla esiintyy ruskorahkasammaleisuutta. Tupasluikkaa ja tupasvillaa esiintyy runsaasti nevapinnoilla, lisäksi löytyy muun muassa suokukkaa ja isokarpalaa. Mätäspintojen kasvillisuus on mäntyä ja kanervaa. Kuviolla esiintyy myös märkiä kuljuja. Kuvion halki kaivettu oja on lähes umpeenkasvanut, eikä sillä ole juurikaan kuivattavaa vaikutusta. Suon ojittamattoman osan kangasmetsäsaareke on puustoltaan lähes luonnontilainen metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö. Selvityksessä on esitetty, että Vaajersuo-Suurisuon pohjoisosa tulisi jättää turvetuotannon ja ojitusten

ulkopuolelle. Minerotrofiset lyhytkorsinevat ovat uhanalaisia suotyyppejä. Ojitukset tulisi tehdä niin, ettei tämän arvokkaan alueen vesitalous muutu. Kangasmetsäsaareke tulisi jättää hakkuiden ulkopuolelle.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on valitusten johdosta ratkaistavana erityisesti, onko turvetuotanto suunniteltu sijoitettavaksi suolle, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut ja aiheutuuko turvetuotannon sijoittamisesta suunnitellulle alueelle valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Lisäksi asiassa on ratkaistavana, voidaanko suunniteltu pintavalutuskenttä sijoittaa alueelle, jolla on sellaisia merkittäviä luonnonarvoja, että ympäristönsuojelulain 13 § tulee sovellettavaksi.

Luonnontilaisuusluokka

Suon luonnontilaisuusluokasta tai sen määrittelystä ei ole säädetty ympäristönsuojelulain 13 §:ssä eikä ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:ssä. Suon luonnontilaisuusluokan käsite perustuu 30.8.2012 annettuun valtioneuvoston periaatepäätökseen soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta. Siinä on kuvattu kuusi luonnontilaisuusluokkaa. Ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n suon luonnontilan merkittävän muutoksen kriteerit vastaavat sisällöltään periaatepäätöksen luokkia siten, että asetuksen kohta 1) vastaa luonnontilaisuusluokkaa 0, kohta 2) vastaa luonnontilaisuusluokkaa 1 ja kohta 3) luonnontilaisuusluokkaa 2.

Hallituksen esityksen mukaan ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin säännös tulee sovellettavaksi, kun kyse on valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun mukaisesta 3–5 luokan suosta. Tavallisesti pykälän 1 momentissa tarkoitettuja merkittäviä luonnonarvoja esiintyy tällaisilla luonnontilaisilla tai luonnontilaisen kaltaisilla soilla. Valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun 0–2 luokan soiden osalta säännöstä ei sovelleta. Ympäristövaliokunta on mietinnössään lausunut, että valiokunnan ehdotuksen mukaisella lain uudella 4 momentilla käytännössä tarkennetaan 0–2 luokan soiden rajautuminen säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Hallinto-oikeus katsoo, että ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin säännöstä on tulkittava hallituksen esityksen perustelujen mukaisesti.

Ympäristönsuojelulain 13 §:ssä ja ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:ssä tarkoitettun suon luonnontilan merkittävän muutoksen käsitteen suhdetta luonnontilaisuusluokitukseen on käsitelty tarkemmin ympäristövaliokunnan mietinnössä 3/2014 vp. Mietinnön mukaan soiden ja turvemaiden käytön kohdentamiseen käytetään periaatepäätöksen linjauksen mukaisesti apuna

kuusiportaista luonnontilaisuusasteikkoa ja siihen liittyviä käyttösuosituksia. Luonnontilaisuusasteikon luokkiin viittaamisen sijasta 4 momentissa on ratkaisevana tekijänä suon luonnontilan merkittävä muuttuminen, jonka olennaiset osatekijät ovat muutokset suon vesitaloudessa ja kasvillisuudessa siten kuin luonnontilaisuusasteikosta tarkemmin ilmenee.

Hallituksen esityksessä ja muussa lainvalmistelussa on katsottava edellytetyn luonnontilaisuuden luokittelun osalta, että suolle, jota ympäristölupahakemus turvetuotantoon koskee, määritetään vain yksi luonnontilaisuusluokka. Kuitenkin ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n 3 kohdan mukaan suolla voi olla ojitettuja ja ojittamattomia osia, mikä ottaa huomioon suon eri osien erilaiset olosuhteet. Lainvalmistelussa ei kuitenkaan ole määritelty, millä tavoin määriteltävää kokonaisuutta suolla tarkoitetaan. Hallinto-oikeus toteaa, että luonnonarvojen näkökulmasta tämä voi olla ongelmallista erityisesti luokissa 2 ja 3, etenkin suurten suoalueiden kohdalla.

Turvetuotannon ympäristölupahakemuksissa on usein käytetty Geologian tutkimuskeskuksen tekemiä suorajauksia ja luokitteluita. Rajaukset perustuvat suoallaskäsitteeseen, jossa suo rajataan turpeen ja mineraalimaan tai turpeen ja vesistön rajakohtaan perustuen. Näin rajatut geologiset suoaltaat voivat olla pinta-alaltaan suuria ja niiden pinta-alasta osa voi olla ojitettu ja otettu peltoviljelyyn ja metsän kasvatukseen.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta suolla tarkoitetaan suoyhdistymää tai suoyhdistymän sisällä olevaa vesitaloudeltaan taikka maisemaltaan erillistä, yhtenäistä kokonaisuutta. Tämän määrittelyn perusteella geologisen suoaltaan sisällä voi olla itsenäisiksi soiksi luokiteltavia osia. Erityisesti keidassuot voivat ojittamattomilta osiltaan kuulua korkeampaan luonnontilaisuusluokkaan kuin mihin geologinen suoallas olisi arvioitu kuuluvaksi. Keidassoiden vesitalous ei riipu ympäröivän alueen vesitaloudesta, jolloin ojitukset eivät katkaise hydrologista yhteyttä eivätkä välttämättä aiheuta kuivumista.

Hallinto-oikeus katsoo, että erityisesti suurten suoaltaiden osalta vaatimus pelkästään yhden luonnontilaisuusluokan käyttämisestä on ristiriidassa ympäristönsuojelulain 13 §:n suoluonnon suojelemista koskevan tavoitteen kanssa. Tämä koskee etenkin ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n kohdan 3) mukaisia soita, joilla on ojitettuja ja ojittamattomia osia. Luokittelussa käytettävät kriteerit edellyttävät, että luonnontilaisuutta pidetään ekologisenä käsitteenä, koska luonnontilaisuusluokan määräävä tekijä ei ole suoraan ojitusaste vaan ojituksen seurauksena ojittamattomien osien vesitaloudessa ja kasvillisuudessa tapahtuneet muutokset.

Heinäsuu ja Vaajersuu sijaitsevat eri valuma-alueilla ja ovat toisiinsa yhteydessä vain kapealla suokaistaleella.

Hallinto-oikeus katsoo, että Vaajersuo muodostaa vesitaloudeltaan erillisen yhtenäisen kokonaisuuden. Aluehallintovirasto on siten voinut arvioida Vaajersuota Heinäsuosta erillisenä suona luonnontilaisuusluokkaa arvioidessaan.

Hallinto-oikeus toteaa, että yksittäisen suon luonnontilaisuuden muutos arvioidaan tapauskohtaisesti arvioinnin kohteena olevan suon vesitaloudessa ja kasvillisuudessa aiheutuneiden muutosten perusteella. Siten esimerkiksi sijaintipaikan seutukunnan soiden ojitusastetta ei suon luonnontilaisuutta arvioitaessa voida ottaa huomioon.

Jotta hankealueen suon luonnontilan voidaan katsoa olevan merkittävästi muuttunut, tulee suon luonnontilassa olla havaittavissa vähintään ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n kohdassa 3) tarkoittamia muutoksia.

Vaajersuo on keidassuo. Keidassoiden vesitalous perustuu sadeveteen ja ympäröivillä ojituksilla on usein vain vähäinen vaikutus niiden vesitalouteen. Vaajersuon reunojoituksilla ja keskiosan ojalla ei ole kasvillisuusselvityksen ja ilmakuvatarkastelun perusteella ollut kuin pienialaisia kuivattavia vaikutuksia. Tämä näkyy siinä, että ojittamaton alue on säilynyt avoimena ja luontotyyppien edustavuuden ja alueella esiintyvien kasvilajien perusteella lähes luonnontilaisena. Saadun selvityksen mukaan Vaajersuon poikki kaivettu oja on umpeenkasvanut eikä sillä ole ollut juurikaan suota kuivattavaa vaikutusta. Kihokkien ja karpaloiden runsas esiintyminen ilmentää suon märkyyttä.

Jotta Vaajersuon hankealue kuuluisi luonnontilaisuusluokkaan 2, olisi alueella oltava havaittavissa ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n 3 kohdan tarkoittamia muutoksia suon luonnontilassa. Hallinto-oikeus katsoo edellä mainituilla perusteilla, että tällaisia muutoksia ei Vaajersuolla ole havaittavissa ja että hankealue kuuluu luonnontilaisuusluokkaan 3. Näin ollen on arvioitaessa ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä Vaajersuolla sovellettava ympäristönsuojelulain 13 §:ää.

Lisäksi 13 §:n soveltamisessa tulee tarkastella suon luonnonarvon merkittävyyttä, joka pykälän 1 momentin mukaan tarkoittaa suolajien ja suoluontotyyppien uhanalaisuusastetta.

Merkittävä luonnonarvo

Ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin mukaan luonnonarvon merkittävyyden määrittely perustuu kolmeen tekijään, jotka ovat alueen suolajien ja suoluontotyyppien uhanalaisuus, esiintymän merkittävyys ja laajuus sekä suon luonnontilaisuus.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle ympäristönsuojelulaiksi ja laeiksi eräiden

siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 214/2013 vp) on turvetuotannon sijoittumista koskevan säännöksen tarkoitus 13 §:n yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan estää turvetuotannon sijoittaminen paikalle, joka luonnonarvojensa kannalta on kokonaisuutena arvioiden valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä.

Hallituksen esityksen mukaan laissa tarkoitettu merkittävä luonnonarvo tarkoittaa pääsääntöisesti useamman kuin yhden uhanalaisen lajin tai luontotyypin esiintymistä toiminnan suunnitellulla sijoituspaikalla. Kaikkein uhanalaisimpien (äärimmäisen uhanalaiset ja erittäin uhanalaiset) luontotyyppien ja lajien osalta myös yksittäinen merkittävä esiintymä voi muodostaa sijoituspaikkaesteen

Vaajersuo on asiakirjojen perusteella suurelta osin luonnontilainen viettokeidas. Tämä suoyhdistymä on luokiteltu uhanalaiseksi ja hankealueella esiintyvistä suotyypeistä minerotrofinen lyhytkorsineva ja lyhytkorsineva on luokiteltu Etelä-Suomessa uhanalaiseksi. Lisäksi alueella on havaittu esiintyvän kaksi uhanalaista perhoslajia. Vaajersuon hankealue muodostaa siten ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua merkittävää luonnonarvon. Hankealueen suoyhdistymätyypin ja uhanalaisten suotyyppien uhanalaisuusasteen perusteella ja luonnontilaisen alueen pinta-alan perusteella hankealueen luonnonarvo on alueellisesti ja valtakunnallisesti merkittävä.

Johtopäätös

Hallinto-oikeus katsoo, että Vaajersuon hankealueen sijaitessa luonnontilaisella, vesitaloudeltaan ja kasvillisuudeltaan muuttumattomalla suoaltaan osalla tulee alueen luonnontilaisuus ja sen merkittävyys arvioitavaksi ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin perusteella.

Vaajersuon luonnontilaisen suoalueen laajuuden, hankealueelta tavattujen uhanalaisiksi luokiteltujen suoluontotyyppien ja kahden havaitun suoperhoslajin perusteella Vaajersuo muodostaa ympäristönsuojelulain 13 §:ssä tarkoitettua merkittävää luonnonarvon, jonka turmeltumista turvetuotannon johdosta ei saa aiheutua. Näin ollen turvetuotantoa ei voida sijoittaa lupahakemuksessa suunnitellulle Vaajersuon alueelle.

Heinäsuon turvetuotantoalueen pintavalutuskenttä on suunniteltu sijoitettavaksi Vaajersuon eteläosaan osittain ojitettavalle alueelle. Hakemuksessa on todettu, että kentällä oleva oja on kasvanut umpeen ja kenttää voidaan pitää luonnontilaisena.

Kuivatusvesien käsittely pintavalutuskentällä on kiinteä osa turvetuotantoprosessia. Pintavalutuskentän käyttöönotto edellyttää vesienjohtamisrakenteiden rakentamista ja kentän eristämistä ulkopuolisilta valumavesiltä, jotka vaikuttavat alueen luonnontilaan. Lisäksi kuivatusvesien

johtaminen pintavalutuskentälle muuttaa alueen vesitaloutta ja eliöstön elinympäristöä. Hallinto-oikeus katsoo, että pintavalutuskentän sijoituspaikan valinnassa on osaltaan kyse ympäristönsuojelulain 13 §:ssä tarkoitetusta turvetuotannon sijoittamisesta. Mikäli suolla on sellaisia merkittäviä luonnonarvoja, että ympäristönsuojelulain 13 § tulee sovellettavaksi, ei suolle voida sijoittaa mitään suon luonnontilaa ja vesitaloutta muuttavia turvetuotantotoimintoja.

Kun turvetuotantoa mukaan lukien Heinäsuon tuotantoalueen pintavalutuskenttä, ei voida sijoittaa lupahakemuksessa suunnitellulle Vaajersuon alueelle, on ympäristölupahakemus hylättävä sekä Vaajersuon että Heinäsuon osalta.

Asian lopputulos huomioon ottaen enempi lausuminen [REDACTED] valituksessa esitetyistä vaatimuksista raukeaa.

Valituksenalaisen päätöksen tultua tällä päätöksellä kumotuksi ratkaisuosasta ilmenevin osin, enempi lausuminen valituksissa esitetyistä valitusperusteista ei ole tarpeen.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto ry:n on viipymättä tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille muutoksenhakijoille. Jos yhdistys tämän laiminlyö, on yhdistys velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki 94 §, hallintolaki 56 § 2 mom. ja 68 §).

Päätöksestä ilmoittaminen

Miehikkälän ja Virolahden kunnanhallitusten on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä

on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli **viimeistään 5.7.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janika Gummerus ja Pirjo Joutsenlahti sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Kirsti Poikonen ja Jaakko Tuhkanen.

Esittelijä Pirjo Pentinmäki

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu	Haminan kaupungin lupavaliokunta, maksutta
	Suur-Miehikkälän Osakaskunta, maksutta
	██████████ maksutta
	Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, maksutta
	Haminan-Virolahden kalatalousalue, maksutta
	Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto ry ym., maksutta/ Prosessiosoite: Toiminnanjohtaja ██████████
	Neova Oy, oikeudenkäyntimaksu 260 euroa <i>(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)</i>
	Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen, maksutta
	Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry, maksutta
	██████████, maksutta
Jäljennös maksutta	Metsähallitus
	Miehikkälän kunnan vesi- ja viemärilaitos
	Virolahden kunnan vesi- ja viemärilaitos
	Miehikkälän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
	Miehikkälän kunnan terveydensuojeluviranomainen
	Miehikkälän kunnanhallitus
	Virolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
	Virolahden kunnan terveydensuojeluviranomainen

Virolahden kunnanhallitus

Etelä-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>